

HTB 1836

KÖNYVTÁRI Híradó

1981/3

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre
(SZOT Közp. Isk. Kvt.), Bosnyák Péter (SZBT),
Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné, Gálliczky Éva
Mikó Zoltán, Sz. Richlich Ilona és Sándor Ottóné
Főszerkesztő: Mátrai Mátyás
Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc

ISSN 0139-1917

Felelős kiadó: a FSZEK főigazgatója

Műszaki szerkesztő: Gosztola Gábor

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Eng.szám: III/ÚHB/30/1976. Táskaszám: 81/372

Terjedelem: 5,5 A/5 iv Példányszám: 500

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

T A R T A L O M

INTAMEL konferencia Budapesten	Gálné Ballagi Ágnes	1
Az INTAMEL 1981. évi közgyűlésének programja		4
Az INTAMEL-t köszöntötték...	Farkasinszky Lajos	5
	Sárdy Péter	6
	Balázsne Veredy Katalin	7
	P. van Swigchem	9
A búcsú percei		
Az INTAMEL résztvevőinek bejegyzé- sei vendégkönyvünkbe		11
Magyarországon tartotta kongresszusát az AIBM - IASA	Szalai Ágnes	13
A zenei könyvtár vendégkönyvéből		17
Jelentés a FSZEK dolgozóinak 1980/81. évi oktatásáról és továbbképzéséről		18
Szabó Ervin kutatások a Szovjetunióban	Zimáné Lengyel Vera	22
Dokumentumok a Szabó Ervin kutatások fellendüléséről a Szovjetunióban		27
Emlékeink a Prágai Városi Könyvtárban tett látogatásunkról	Hernádi Györgyné - Tverdota Miklósné	32
	Weisz Sándorné	34
Főkönyvtár, nem egészen 200 m ² -en	Sugár Jenőné - Benkő Sándorné	35
Beszámoló egy sikeres vetélkedőről	Drégely Istvánné	36
	Pancza Lászlóné	37
A verselemzések bibliográfiája		
Uj gyermekkönyvtárat nyitottunk		
"Barátunk a könyv és a Múzeum" Pá- lyázati felhívás		37
Bartókról képekben	Fenyves Mária	38
Ez történt		40
Szakfelületi hírek		40
Párthírek		40
Szakszervezeti hírek		41
Személyi hírek		42
Búcsúszimfónia		43

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

XXV. ÉVF. 1981. JÚLIUS-SZEPTEMBER

INTAMEL KONFERENCIA BUDAPESTEN

A Könyvtári Híradóban már hírül adtuk, hogy az INTAMEL, a nagyvárosi könyvtárak nemzetközi szervezete Budapesten tartja 14. évi közgyűlését, könyvtárunk szervezésében. A 26 nagyvárost képviselő 41 külföldi vendég találkozájára augusztus 24-28 között került sor. Az európaiak mellett két amerikai és két afrikai intézmény vezetői is jelen voltak. Három szocialista ország nagyvárosi könyvtára küldte el képviselőit, akik megfigyelőként vettek részt a közgyűlésen. A madridi városi könyvtár igazgatója ezuttal először jött el a szervezet találkozájára.

Magyar részről Kiss Jenő a FSZEK főigazgatója, mint a szervezet tagja és előadó, és Papp István az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ igazgatója a másik téma előadójaként volt jelen.

A konferenciát üdvözölte Farkasinszky Lajos, Budapest Főváros Tanácsa elnökhelyettese, Sárdy Péter a Művelődési Minisztérium Könyvtári Osztálya osztályvezető helyettese és Balázsné Veredy Katalin a Magyar Könyvtárosok Egyesülete titkára.

A szakmai viták a Budapesti Művelődési Központban és a FSZEK központjában zajlottak.

Az INTAMEL munkája

Mielőtt a programot ismertetnénk, néhány szóval vázoljuk a szervezet eddigi tevékenységét.

1968-ban történt megalakulása óta egyre növekvő létszámban igyekszik összefogni a

400 000-nél nagyobb lélekszámú városok könyvtárait a világ minden tájáról, hogy a nagyvárosi könyvtári ellátás sajátos problémái számára önálló fórumot teremtsen, mind szorosabban együttműködve az IFLA közmlé-
lődési szekciójával. Jelenleg 106 nagyváros

A konferencia résztvevői

vesz részt a munkában. A közgyűlések helyszínei és a kutatási témák arra mutatnak, hogy az általános tapasztalatcsere, az egyre szélesebb körű kiadványcsere, kiállítási tevékenység mellett a szervezet kiemelkedő célja a fejlődő országok közművelődési könyvtárügyét segíteni. A 70-es évek elején az UNESCO támogatásával alapítványt létesítettek, hogy olyan országok könyvtárosai is részt vehessenek a konferenciákon, akik anyagi okokból maradnának távol.

Időszakonként kutatási terveket készítenek, amelyek témáit földrajzi felosztás szerint három csoportban egy-egy ország gondozza, mindig aktuális könyvtári feladatokat szem előtt tartva.

A Lagosban és Accrában, 1975-ben tartott közgyűlést követően széles körű szociológiai felmérés készült Nigériában a lagosi nagyvárosi agglomeráció kulturális helyzetéről és a könyvtárak igénybevételéről. Az elkészült jelentést most Budapesten adta át a lagosi Nemzeti Könyvtár igazgatója az INTAMEL tagjainak.

A 70-es években fellendülő audio-vizuális részlegek iránti érdeklődés hatására az 1976-os párizsi konferenciát ennek a témának szentelték.

Ugyancsak a kutatási terv keretében készült nemzetközi felmérés Torontóban, a könyvtárak állományösszetételéről, a szakrészlegek anyagáról, a különgyűjteményekről.

Az elmúlt évben jutott el a szervezet tagjaihoz az az ajánlójegyzék, amelyben 22 közreműködő könyvtár az 1971-78 között országában megjelent legfontosabb könyvek, folyóiratok jegyzékét adta közre.

A tagkönyvtárak - a szervezet tevékenysége során - több nemzetközi könyvkiállítás megrendezéséhez is hozzájárultak állományukkal

Az INTAMEL elnöke megnyitja a konferenciát

és a szervezésben is aktív részt vállaltak. /Pl. legutóbb a birminghami könyvtár az IPEX 1980-as kiállításához, stb./

Miután a nagyvárosi könyvtárak központi kérdése a szolgáltatási rendszer megszervezése, az ehhez szükséges állomány kialakítása, a szervezet támogatást nyújtott az OSZK KMK által indított vizsgálathoz, amely a könyvtárak szakrészlegesítésének tapasztalatait kutatta. A munka 1980-ban elkészült, így ez képezte ez évben az egyik szakmai vita témáját.

A konferencia előkészítése és lebonyolítása

Miután Baltimoretól Delhiig a világ számos városában tartottak már hasonló összejövetelt, nagy fejtörést okozott a program összeállítása, melyben a magyar, ezen belül a fővárosi könyvtárügy méltó reprezentálása mellett az ország kulturális életéből is izelítőt akartunk adni, valamint felvillantani szép tájainkból és miután hírünk e világban nem utolsó sorban a gyomrokon keresztül terjed, gasztronómiai élvezetekről is gondoskodnunk kellett.

A szakmai vitákról az előkészítő megbeszélésen megállapodás történt.

Két téma megvitatását fogadták el, amelyek a nagyvárosi könyvtárak számára napi gyakorlati és elméleti problémát is jelentenek és részben kapcsolatban állnak a Szabó Ervin Könyvtár tevékenységével. Az egyik a már említett szakrészlegesítés, amelyről tanulmány készült a nemzetközi anyag feldolgozásával, a másik a nagyvárosi könyvtárak szakkönyvtári tevékenysége, amelyre példa a FSZEK központi könyvtára, mint a szociológia országos szakkönyvtára és a fővárosi közművelődési hálózat központja.

Az első téma előadója Papp István, az OSZK KMK igazgatója, a másodiké Kiss Jenő, a FSZEK főigazgatója volt.

A szakmai programokon élénk és színvonalas vita alakult ki az előre kiküldött vitakérdések, a tanulmány és az elhangzott bevezető előadások alapján.

A szakrészlegesítés kérdésében különösen az állomány összetétele és a személyzet képzése váltott ki nagy érdeklődést. A referenzkönyvtárak szakrészlegesítéséhez a 300 000 kötetes állomány, mint alsó határ, az elfogadott.

A könyvtárak jelenlévő képviselői természetesen saját gyakorlatukból városuk adottságaiból kiindulva foglaltak állást. Abban egyetértésre jutottak, hogy a városközpontokban a központi könyvtárakkal lehetőleg egy épületben, a szakrészlegek, a magas szintű információs szolgáltatások mellett kölcsönző könyvtárra és széles értelemben vett közművelődési funkció ellátására is szükség van. A Budapesten jelen-

leg kialakuló strukturával /nálunk ugyanis a kerületi könyvtárakban jönnek létre szakrészlegek a központi könyvtár nyomasztó helyhiánya miatt /kapcsolatban felvetődött a kérdés, hogy az egyes szakrészlegek telepítését a helyiség adta lehetőségek mellett egyéb szakmai meggondolások is indokolják-e. /Pl. a kelenföldi 3-as könyvtár biológiai részlege épít a kerületben működő tudományos intézetekre, stb./

Az állomány feltárásában szükségesnek ítélték a központi katalógus kialakítását, lehetőleg gépi feldolgozás vagy esetleg kötetkatalógus formájában.

A személyzet megválasztásában nem közelített a két nézet, hogy könyvtári szakemberek önképzés és gyakorlat útján szerezzenek jártasságot egy-egy téma megismerésében és a tájékoztató munkában, vagy szakemberek alkalmazása szükséges az egyes szakterületeken.

A második szakmai vita sok tekintetben az első folytatásának tekinthető, mert a közművelődési könyvtárak szakkönyvtári tevékenysége és a szakrészlegek munkája hasonló gondokat vet fel elhelyezésben, szerzeményezésben, feltárásban, pénzügyi vonatkozásban és a két funkció összekapcsolásában egyaránt.

A FSZEK iránt igen nagy volt az érdeklődés. A toulousei, a lyoni és a párizsi könyvtárak igazgatói a konferencia befejezését követő napon visszatértek, hogy alaposabban tanulmányozhassák a Budapest-gyűjtemény állományát és munkáját. A jelenlévők intézményeiben ritka az ilyen feltártságú, régi anyagot is tartalmazó helytörténeti gyűjtemény.

Lyonból egy helytörténész érkezik a közeljövőben, további tapasztalatcserére.

Az a véleményem hangzott el, hogy ez a tevékenység a szociológiai dokumentációval együtt magas színvonalon folyik.

Elismerést váltott ki a kelenföldi könyvtár tevékenysége és elhelyezése, valamint működési körülményei. Várható, hogy könyvtárainkkal cikk foglalkozik a Frankfurter Allgemeine Zeitung-ban és a Buch und Bibliothek-ban, Jürgen Eyssen - a hannoveri városi könyvtár volt igazgatója - tollából.

A programban szerepelt a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár, a városi könyvtár, a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár, az Országgyűlési Könyvtár, továbbá a pannonhalmi apátsági könyvtár, az esztergomi Bibliotéka és a Széchényi Könyvtár vári építkezésének meglátogatása is.

A résztvevők az intézményekről angol nyelvű prospektusokat kaptak, így a szóbeli és írásbeli tájékoztatók és a feltett kérdéseikre kapott válaszok alapján megbízható képet nyer-

hettek a magyarországi könyvtárügy helyzetéről és színvonaláról.

Kiegészítő programok

A szakmai megbeszélések és látogatások mellett a Nemzeti Galéria, a Budapest Történeti Múzeum, a Szépművészeti Múzeum és a Keresztény Múzeum gyűjteményeit ismerték meg. Többen felkeresték Szentendrén a Kovács Margit Múzeumot is. Magyar szerzők műveiből összeállított színvonalas hangversenyt hallgattak a Bartók Emlékházban, Lux Erika és a Budapesti Fuvósötös tolmácsolásában. A konferencia kezdetekor Farkasinszky Lajos, Budapest Főváros Tanácsa elnökhelyettese fogadást adott a vendégek tiszteletére.

A vidéki könyvtárlátogatások természetesen egyuttal élménytadó kirándulások is voltak, városnézéssel, fényképezéssel és baráti beszélgetésekkel tarkítva, amelyekben őszinte érdeklődés és elismerés érződött életünk, könyvtáraink, kulturánk és történelmünk iránt. Az eredmények között említést érdemel, hogy több küldött ajándékozott a könyvtár gyűjtőkörébe tartozó könyveket, pl. Wuppertalból egy nemrégiben megtalált és megjelentetett Engels drámát, amely hiányzott a könyvtár állományából és a már említett nigériai szociológiai tanulmányt.

Szóbeli megállapodás történt a cserekapcsolatok további bővítésére. A könyvtár saját kiadványai mellett egyéb, elsősorban Budapestről szóló referenzs könyveket, adattárakat, statisztikai összeállításokat kértek, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár profiljába tartozó művek ellenében.

A rotterdami könyvtárral előreláthatólag folyóiratok cseréjére kerül sor.

A konferencia egyik helyszínén, a BMK-ban a Kultura Külkereskedelmi Vállalat kiállítást rendezett. A könyvekből sokat vásároltak és rendeltek a könyvtárigazgatók.

Ebben a rövid beszámolóban nincs mód érzékelteni az összejöveteleket, a fogadás, és a kirándulások hangulatát, de erről talán elárul valamit P. van Swigchem elnök a közgyűlés befejezésekor elmondott beszéde, amelynek tréfás hangvétele azt az oldott, kollegiális, baráti légkört tükrözi, amely kialakult a néhány napos együttlét alatt és a konferenciát a hasznosságon túl emlékezetessé tette a résztvevők számára.

Gálné Ballagi Ágnes

▲ Kiss Jenő előadást tart

Az előadás hallgatói ▶

AZ INTAMEL 1981. ÉVI KÖZGYŰLÉSÉNEK PROGRAMJA

Augusztus 24. hétfő 14 óra

Budapesti Művelődési Központ /XI.Szakasits
Árpád u.55./ A konferencia megnyitása
A résztvevőket üdvözlő:
Farkasinszky Lajos Budapest Főváros Tanácsa elnökhelyettese
Sárdy Péter a Művelődési Minisztérium Könyvtári Osztályának helyettes vezetője
Balázsne Veredy Katalin a Magyar Könyvtárosok Egyesülete titkára,
majd Kiss Jenő a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója tájékoztatja a résztvevőket a FSZEK hálózatáról.

15-16 óra

Zárt ülés. Szervezeti kérdések megbeszélése
A 3. sz. Szabó Ervin Könyvtár megtekintése

19,30

Bp. Főváros Tanácsa elnökhelyettesének fogadása a Budavári Palota renaissance termében

Augusztus 25. kedd 8,30-12,30

Szakmai program a Budapesti Művelődési Központban: Szakrészlegek a nagyvárosi könyvtárakban.

Bevezető: Papp István az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ igazgatója

13,30- 18,00 óra

Városnézés Budán

Nemzeti Galéria, Budapest Történeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár építkezése

19,30

Hangverseny a Bartók Emlékházban

Augusztus 26. szerda

Vidéki program - Győr, Pannonhalma

Augusztus 27. csütörtök 9,30-12,30

Szakmai program a FSZEK központi könyvtárában /VIII.Szabó Ervin tér 1./

A nagyvárosi könyvtárak szakkönyvtári tevékenysége. Bevezeti: Kiss Jenő, a FSZEK főigazgatója

A központi könyvtár megtekintése

15-17,30

Városnézés Pesten

Parlament, Országgyűlési Könyvtár, FSZEK Zenei Könyvtár, 12. sz. kerületi könyvtár /Pataky István tér 7/14./

Augusztus 28. péntek

Vidéki program. Dunakanyar, Esztergom, Szentendre

20,00 óra

Baráti találkozó a FSZEK központi könyvtárában, a konferencia befejezése.

AZ INTAMELT KÖSZÖNTÖTTÉK...

Budapest Főváros Tanácsa nevében köszöntöm a nagyvárosi könyvtárak nemzetközi szervezetének 14. évi konferenciáját, kedves vendégeinket!

Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy Budapest, a FSZEK adhat otthont a nagyjelentőségű tanácskozásnak.

Fővárosunk vezetése nagyon fontosnak tartja a nemzetközi kapcsolatok ápolását és rendszeresen találkozik más fővárosok vezetőivel, hogy kicseréljék tapasztalataikat, megismerjék egymás életét.

A nagyvárosok helyzetében eltérő földrajzi fekvés és társadalmi berendezkedés mellett is igen sok hasonló vonást találunk. Számos azonos gonddal kell megküzdeni a gazdasági élet, várostervezés, közlekedés és nem utolsósorban a kulturális ellátás területén.

Az ország nagyvárosainak, más országokkal kialakított testvérvárosi kapcsolatai révén, az egyes szakterületek szakembereinek tanácskozásaival, kiállítások szervezésével igen sokat tanulhatunk egymástól.

Fővárosunk kulturális ellátásában kulcsfontosságú a közművelődési könyvtári rendszer működése, tevékenysége. Éppen ezért tartjuk oly nagyjelentőségűnek, hogy az INTAMELT konferencia Budapesten kerül megrendezésre, a világ 24 nagyvárosi könyvtára vezetőinek részvételével.

A nagyvárosi könyvtáraknak a város helyzetéből adódóan sajátos feladatai vannak, ame-

lyek megoldásához komoly segítséget adott a szervezet eddigi közel másfél évtizedes tevékenységével. Kutatási programjainak keretében elkészült tanulmányok, összegezek tanulságai realizálódnak az egyes könyvtárak munkájának fejlesztésében.

A szellemi értékek cseréje mellett nem kevésbé jelentős a kiadványok cseréjének támogatása az egyre fokozódó mennyiségű publikációk megismerésében, beszerzésében.

A találkozók a szakmai tapasztalatok mellett

egymás népeinek életéhez, kulturájához is közelebb visznek és ez mindenfajta nemzetközi együttműködés legfőbb célja. Kívánom, hogy ez a találkozó is töltsen be fontos szerepét, szolgálja az egyetemes emberi kultúra ügyét és ezen keresztül a népek közötti barátság elmélyítését.

Ehhez a szép, nemes munkához kívánok a

magam és Budapest Főváros Tanácsa nevében sok sikert. Azt kívánom, hogy eredményes tanácskozásunk mellett örömeik teljen fővárosunk és az ország néhány szép tájának megtekintésében, történelmi emlékeinek, kulturális eredményeinek megismerésében.

Farkasinszky Lajos

A Művelődési Minisztérium részéről engem ért az a kellemes meglepetés, hogy az INTAMEL 14. közgyűlése alkalmából Budapesten üdvözölhetem Önöket.

Nagyra becsüljük ezt az aktív és gyorsan fejlődő nemzetközi szervezetet és örülünk, hogy erre a konferenciára Magyarországon kerül sor. Bizonyos vagyok benne, hogy ez az alkalom erősíti nemzetközi kapcsolatainkat és segít munkánk javításában. Remélem, hogy a konferencia során lehetőség nyílik a nagyvárosi könyvtárak legfőbb céljainak, feladatainak és problémáinak megvitatására, és bizonyos vagyok benne, hogy ez a vita valamennyi itt képviselt könyvtár számára hasznos lesz. Szívesen ismerjük meg más szakértők tapasztalatait és véleményét, és alkalmazzuk más országok, más könyvtárak átvehető eredményeit.

Budapest, Magyarország fővárosa egyúttal az ország egyetlen 400 000-nél nagyobb lélekszámú nagyvárosa is. Ebben a helyzetben olyan sajátos nehézségekkel küzdött és küzd jelenleg is, amelyek nem találhatók meg más magyarországi városokban, és számos olyan sajátos problémát kell megoldania, amelyhez nem ta-

lálhat az országon belül másutt kifejlesztett módszereket.

Bár a könyvtári szolgálat Budapesten hosszú és számottevő múltra tekint vissza, könyvtárai - nagyon kevés kivétellel - rosszabb körülmények között működnek, mint egy átlagos magyarországi városban. E ténynek számos oka van, s ezek hiánytalan felsorolására vállalkozni reménytelen volna. Mégis megemlítek néhányat, mert jelzik azokat a feltételeket, amelyek között a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjának és hálózatának működnie kell.

Budapest népessége ebben az évszázadban nagyon gyorsan növekedett, és igen rövid idő alatt alakult ki az a mai helyzet, hogy Magyarország lakosainak közel 20 %-a a fővárosban él. Az utóbbi években ez a folyamat lelassult, de a kulturális infrastruktúra fejlődése nem tudott lépést tartani ezzel a növekedéssel, s a lemaradást még mindig nem számoltuk fel.

A kultúra területén komoly problémákat okozott a Budapesten belüli migráció is. Az új lakótelepek építése, új lakókörzetek kialakítása fontos és elkerülhetetlen volt, s jelenleg is az. De az infrastruktúra, és különösen a művelődési infrastruktúra ugyanakkor nem fejlődött a szükséges ütemben, s így tény, hogy az új lakótelepek lakosai, akik korábban jó könyvtárhasználati lehetőségekkel rendelkeztek, ma gyakorlatilag könyvtárak, könyvtári szolgáltatások nélkül élnek.

Nagyvárosról szólva ésszerű volna azt mondani, hogy a könyvtári szolgáltatások összes problémáját nem a városi könyvtárnak kell megoldania. Tény, hogy Budapesten - szoros kapcsolatban tulzott központi szerepével - számos könyvtár működik: a nemzeti könyvtár, felsőoktatási könyvtárak, szakkönyvtárak, iskolai könyvtárak, szakszervezeti és természetesen tanácsi közművelődési könyvtárak. Sajnálatos módon azonban ez a látszólag gazdag és kiterjedt könyvtári környezet nem tudja olyan mértékben segíteni a városi könyvtárat, mint azt feltételezhetnénk. Csaknem valamennyi könyvtár a főváros könyvtáraihoz igen ha-

sonló problémákkal küzd; mindenekelőtt helyhiánnyal, az új, korszerű épületek hiányával, a technikai felszereltség hiányosságaival, s mindez saját feladataik ellátását is nagyon nehezíti.

A budapesti könyvtárak közötti munkamegosztás és együttműködés még mindig nincs azon a szinten, amely a források lehető legcélszerűbb és leggazdaságosabb kihasználásához elengedhetetlenül szükséges volna.

Ugy vélem azonban, hogy Önök nem azért jöttek ide, hogy panaszainkat hallgassák, ezért hadd foglaljam össze nagyon röviden, hogy mit várunk a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtártól a jövőben.

A jövő feladatairól beszélve helyzetem egyszerre könnyű is, nehéz is. Könnyű, mert ebben az évben, júniusban rendeztük meg a IV. Országos Könyvtárügyi Konferenciát, amelynek ajánlásai alapján elvárásaink könnyen megfogalmazhatók. Nehéz viszont, mert jelen pillanatban nem tudjuk megmondani kellő pontossággal, hogy hogyan és milyen mértékben lesz lehetséges az ehhez a fejlődéshez szükséges feltételeket biztosítani.

A IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia ajánlásai az egész magyar könyvtári rendszer számára három fő célt tűznek ki. E célok elérése érdekében minden könyvtárnak - típusától függetlenül - megvannak a saját feladatai. Ezek a fő célok:

A könyvtári szolgáltatások hatókörének bővítése, azaz, a könyvtári szolgáltatásokat rendszeresen igénybe vevők számának növelése. Különös figyelmet kell fordítanunk az aktív korosztályokra /minthogy a tanulók, egyetemi hallgatók és a nyugdíjasok lényegesen nagyobb arányban vannak jelen a könyvtárhasználók között, mint az egész népességben/ és a hátrányos helyzetűekre / akár egészségi okokból azok, mint pl. a betegek, mozgássérültek stb., akár mert a könyvtárak jelenlegi elhelyezkedése tette őket azzá, mint pl. az új lakótelepek lakosai/.

A második fő cél a népesség /elsősorban a

gyermek és fiatalok/ könyv- és könyvtárhasználatra nevelése. Bár ez elsősorban az iskolai könyvtárakban és a gyermekkönyvtárakban kell, hogy folyjék, a jó könyvtári szolgáltatások "reklámozása" / és használatuk megtanítása/ szintén ezt a célt szolgálja.

A harmadik fő cél a tudományos kutatás és fejlesztés, az ipari és a mezőgazdasági termelés, a bármilyen szintű társadalomtudományi kutatás segítése azokkal a sajátos eszközökkel, amelyeket a könyvtárak tudnak nyújtani. A közművelődési, és különösen a városi könyvtárak igen fontos szerepet játszanak e cél elérésében, nem csak, és nem is elsősorban saját információs szolgáltatásaik nyújtásával /bár gazdag állományuk és képzett munkatársaik révén ez is ésszerű lehet/, hanem az információs szolgáltatások illetőleg az információs igények közvetítésével.

E célok elérése érdekében valamennyi közművelődési könyvtárra számítunk, s közülük is elsősorban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárra. És a legfontosabb eszközök, amelyekkel e célok elérhetők, a munkamegosztás és az együttműködés, a könyvtár hálózatán belül, más fővárosi könyvtárakkal és más kulturális, művelődési intézményekkel. Szeretném az utóbbiak között külön is hangsúlyozni a kutató intézeteket, egyetemeket és főiskolákat, iskolákat, muzeumokat és levéltárakat, művelődési házakat, amelyek számos, a könyvtárakhoz hasonló vagy ahhoz kapcsolódó feladatot látnak el.

Reméljük, hogy a IV. Országos Könyvtárügyi Konferencián kitűzött célok elérhetők, bár nem tudjuk pontosan, hogy ehhez mennyi időre lesz szükség. És őszintén hiszem, hogy az INTAMEL konferenciája segítséget nyújt számunkra a legjobb módszerek megtalálásához.

Mindezek jegyében kívánok Önöknek eredményes munkát és kellemes magyarországi tartózkodást.

Sárdy Péter

Amikor a Magyar Könyvtárosok Egyesülete nevében köszöntöm az INTAMEL 14. konferenciáját, azt hiszem joggal mondhatom, hogy a magyar könyvtárosok üdvözlését tolmácsolom, hisz több mint egyharmaduk tagja egyesületünknek.

Nagyon örülünk, hogy ennek a konferenciának az a könyvtár a házigazdája, amelynek névadója, egykori igazgatója, a magyar könyvtárügy egyik legnagyobb egyénisége Szabó Er-

vin. Az a Szabó Ervin, aki mindig különös figyelmet fordított az újra, a modern, haladó megoldásokra, minden jó példát, hasznos külföldi tapasztalatot propagált, ezekkel érvelve is küzdött a magyar könyvtárak fejlesztéséért és aki már a század tizes éveinek legelején felfigyelt azokra a kérdésekre, amelyek most, az Önök konferenciájának napirendjén szerepelnek. Azért is külön örülünk, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkáját a konferencia

során nyilván közelebről is megismerik, mert az itt dolgozó könyvtárosok egyesületünk legaktívabb tagjai közé tartoztak mindig és tartoznak ma is.

Engedjék meg, hogy néhány szóban bemutassam egyesületünket, amelynek elődje 1935-ben alakult meg a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületeként. Néhány év szünettől eltekintve tehát közel ötven esztendeje van a könyvtárosoknak társadalmi szervezete Magyarországon. Az egyesület szervezeti területiek, vagy szakterületiek. A területiek az ország közigazgatási beosztásának megfelelően a 19 megyében működő különböző szervezetek - a megyében működő különböző könyvtár típusok könyvtárosait fogják össze. A szakterületi szervezetek, más néven szekciók, a következő területek könyvtárosainak szervezetei: természettudományi, műszaki, mezőgazdasági, orvostudományi stb. könyvtárosoké az ugynevezett műszaki szekció; a társadalom- és humán tudományok területén működő könyvtárosok a társadalomtudományi szekcióban tömörülnek. Önálló szekciójuk van a gyermekkönyvtárosoknak, az ifjúsági könyvtárosoknak és a zenei könyvtárosoknak, végül az idén alakult meg a levéltári szekció. Mindenki csak egy szervezethez tartozhat, de szakmai tevékenységét kifejthet az egyesület bármely szervezetében.

Az említett szervezeteken kívül az egyesület keretében működnek bizottságok is, mint pl. a bibliográfiai, a könyv- és könyvtörténeti vagy a legutóbb alakult audio-vizuális bizottság. Ezek nem az egyesület szervezeti egységei, hanem a tagok érdeklődési körének megfelelően létrehozott állandó vagy ideiglenes szakmai csoportosulások.

Az egyesület legfontosabb szerve az évenként üléselő küldöttközgyűlés, amely megha-

tározza a soronkövetkező legfontosabb feladatokat, titkos szavazással megválasztja az egyesület elnökét, elnökségének tagjait stb.

Az egyesület alapszabályában rögzített feladatai közül is kiemelkedik a könyvtárpolitika alakításában való részvétel, továbbá a könyvtárosok szakmai továbbképzésének, hivatásstudatának, társadalmi, erkölcsi és anyagi megbecsülésének előmozdítása. Céljainak megvalósítása érdekében rendszeresen tart előadásokat, tanfolyamokat, vitatüléseket, saját kezdeményezésre és felkérésre véleményt nyilvánít könyvtárügyi kérdésekben /legutóbb pl. gondos mérlegelés és széles körű vita után a könyvtárosképzésről/. Rendszeresen tájékoztatja tagságát: kéthavonta Newslettert ad ki és évkönyvet jelentet meg. Kapcsolatot kezdeményez és tart fenn hazai, külföldi és nemzetközi szakmai intézményekkel, tevékenyen vesz részt az IFLA munkájában és az IFLA által támogatott programokban.

Az MKE - megítélésünk szerint - a magyar könyvtárügyben meghatározó szerepet tölt be. Ennek érzékeltetésére hadd említssem csak a legfrissebb példát: az egyesület kezdeményezésére és szorgalmazására került megrendezésre ez év nyarán a IV. országos könyvtárügyi konferencia, amely a magyar könyvtárügy legfontosabb kérdéseivel foglalkozott. Az egyesület részt vállalt a konferencia szervezésében és rendezésében is, sőt a legutóbbi országos konferencia óta eltelt 10 év eredményeinek és hiányosságainak értékelésére szentelte tavalyi vándorgyűlését. Az épp most folyó vándorgyűlés témája pedig a magyar könyvtárügy fejlődési irányai és feladatai a IV. országos könyvtárügyi konferencia után.

Néhány szót ezekről a vándorgyűlésekről. Ezeket 13 éve rendezi az egyesület, évente, mindig jelentős, minden könyvtárost érintő témákról. Az említetteken kívül az utóbbi években pl. az 1976. évi új könyvtári törvényről, a könyvtárak public relations-éről, a központi szolgáltatásokról, a könyvtárak közötti munkamegosztásról és együttműködésről. A vándorgyűléseken mindig nagyon sokan vesznek részt, nyilvánítanak véleményt, bírálnak, javasolnak. Mondhatom, az egyesület életének egyik legjelentősebb, de mindenképp a legszínesebb eseményei a vándorgyűlések.

Említettem, hogy az ezévi vándorgyűlés épp most folyik. Somogy megyében, Kaposváron rendezik és természetesen ott van egyesületünk elnöke is, akinek üdvözlését szeretném tolmácsolni addig is, amíg pénteken, a baráti találkozó keretében személyesen is köszönheti Önöket.

Kedves Kollegák!

Tudom, hogy hosszabban beszéltem egyesületünkéről, mint ígértem. Ennek ellenére

csak néhány vonalat tudtam rajzolni még egy vázlatos képhez is.

Mégegyszer köszöntöm Önöket és kívánom, hogy munkájuk érdekes és eredményes legyen. Természetesen azt is kívánom, hogy minél többet ismerjenek meg a magyar könyvtárak

munkájából, az országunkból és egy jól sikerült tanácskozás tapasztalatait és szép élményeket vihessenek magukkal.

Balázsné Veredy Katalin

A BÚCSÚ PERCEI

Igyekeztem minél későbbre halasztani ezt a percet, de most mégis bucsuznom kell. Egy ilyen heti szoros kapcsolat után ez különösen nehéz, mert Budapesten minden dolog kétszeresen jó. Ez már a várossal kezdődik, amely nem egyszerűen egy Budapest, hanem egy kettős város Buda és Pest, a hidak szép láncolatával összekötve.

Ez a gondolat érvényes a szervezésre is. Két szállodában laktunk, két szakmai programot tartottunk, két helyszínen, két kirándulást tettünk. Mivel minden kettőzött volt, köszönő soraimat sem egy vendéglátóhoz intézem, mert ők is ketten voltak; Papp István és Kiss Jenő, akik között a szervezőbizottság tagjai jelentették a szép összekötő kapcsot.

Ha köszönetet mondok, azt hiszem egyetértenek velem, ez után a konferencia után semmit sem lehet megtenni a szakrészlegesítés mellőzésével.

Köszönetemet is szakrészlegek szerinti felosztásban akarom tolmácsolni, és megkérem Önöket, tartsanak ebben velem.

Először a földrajzhoz és a történelemhez érkezünk.

Láttuk a szép fővárost, és más városaik, tájajaik szépségét. Olyan helyeken jártunk, amelyeknek minden köve az Önök történelméről tanuskodik. De ez nem minden. Van valami, ami ennél is mélyebbre nyulik. Egy példát fogok mondani arról, ami velünk történt ebben a részlegben. Volt olyan idő, amikor Hollandiában a spanyol király uralkodott. Ennek mi nem nagyon örültünk. Ezért megállapodást kötöttünk brit barátainkkal, és szép együttműködésben elpusztítottuk a spanyol armadát, meggyilkoltuk a spanyol katonákat és elraboltuk a spanyolok pénzét. Így elképzelhetik, hogy milyen ideges lettem, amikor megláttam, hogy Mrs. Giron, a madridi könyvtáros felém tart. Hátha az őseim megölték az ővéit. Bosszut fog állni? Egyetlen dolog történt, néhány nagyon kedves szóval üdvözölt. Semmi harag nem látszott rajta.

Az INTAMEL ezt teszi a történelemmel, különösen egy olyan városban, ahol Mr. Kiss és Mr. Papp a harmóniának és kedvességnek olyan csodálatos légkörét teremtik meg. De ideje elhagyni ezt a részleget. Tovább megyünk és elérkezünk a Nyelv és irodalomhoz.

Sajnálom Mr. Kiss, de az Önök magyar nyelve lehetetlen egy nyelv. Senki sem ért meg belőle egyetlen szót sem. Lipszében legalább Goethét idézhettünk háromszor napjában. És az Egyesült Királyságban brit kollégáink produkáltak egy Shakespearet, akire naponta ötször hivatkozhattunk. De mit kezdhettünk Petőfivel. Csak annyit, hogy végigsétáltunk a Petőfi Sándor utcában és megálltunk a Petőfi hidon.

A legcsodálatraméltóbb dolog, hogy egy nemzetközi konferencia lehetséges volt egy ilyen fura nyelvű országban. És ez megint a nemzetközi méretekben gondolkodó magyar könyvtárosoknak köszönhető.

Újabb fordulattal a tudomány és technika részlegéhez érkeztünk, amely túl nagy ahhoz, hogy mindenre odafigyelve tekintsük át. Én csak egyetlen témát ragadok ki.

Orvostudomány, egészségügy:

Az orvosi ellátás itt Budapesten felülmulthatatlan. Szinte mielőtt Andrae ur keresztülrohant egy üvegajtón lipcsei szállodájában, Mr. Kiss már megszervezte a varratok kiszedését Budapesten. És az a pusztán tény, hogy ezt egy fogorvos végezte el, arra mutat, hogy milyen magas szinten áll a magyar orvostudomány. Így hamburgi kollégánkat egészségesen kaptuk vissza. Egyébként, ha Hamburgnál vagyunk, nem a "hamburger" volt az egyetlen táplálékunk. A sok kiváló étel között paprikát, gulyást, barackpálinkát, bort, Gundel-palacsintát is adtak és ennek eredményeként egészségünk színvonala a világszínvonalat messze meghaladta.

Most elérkeztem a zenéhez és a képzőművészethez:

Elvittek minket borkóstolóra, és ez alkalommal a cigányzenét is megízlelhattuk. Nagy hatást tett ránk a cigányok zenei találékonysága, technikai tudása, és olyan jókedvre kereked-

tünk, hogy ők is szép INTAMEL-ódiákat játszottak. De Magyarországon nemcsak cigányzenészek vannak. Így nyújthatták Önök nekünk azt a csodálatos estét a Bartók Emlékházban a zongoraművész és az öt fuvós közreműködésével. Ezt soha nem felejtjük el.

Utolsó részlegem a teológia summája.

Talán előzőleg erre nem is számítottunk, de ebben a szakrészlegben volt néhány érdekes tapasztalatunk. Valószínűleg az esztergomi Keresztény Múzeum csodálatos gyűjteményére gondolnak. Vagy Pannonhalmára, ahol egy apátságba mentünk be és ami ennél is fontosabb, ki is jöttünk belőle.

Ezek mind olyan dolgok, amelyek háttérben a teológia állt. De ami ennél több. Ha Papp István kinéz az ablakból, mit lát? Kálvin teret. Ha Kiss Jenő kinéz az ablakon, mit lát? a Kálvin teret. Nem csoda, ha könyvtári munkájukat kálvinista szemlélet jellemzi. Biztos vagyok benne, hogy a magyar könyvtárügy nagy reformerei lesznek. Nem olyan reformerek, mint Luther. Emlékeznek, ő volt az ember, aki a wittenbergi vártemplom ajtajára szegezte a teológia szakrendszerét. Ez nem az Önök stílusa. Inkább Kálvint követik, akinek sikerült városa, Genf helyi vezetőit a maga oldalára fordítani. Ez az, amire szükségünk van!

A további szakrészlegeket az Önök képzeletére kell bíznom.

Ideje befejezni és elmondani Önöknek még egyszer, milyen hálásak vagyunk ezért a hétért. Lehetséges egyénileg köszönetet mondani a közreműködőknek, a vezetőknél és a FSZEK munkatársainak,

- a budapesti kerületi könyvtárosoknak,
 - az Országgyűlési Könyvtár munkatársainak,
 - a győri megyei és városi könyvtárosoknak,
 - a szentendrei megyei könyvtárosoknak,
- és mindazoknak, akik e héten vendégül láttak minket.

Isten hozzádot mondunk. Mostantól kettős életünk lesz.

Egy a saját hazánkban, egy másik az emlékeztünkben él a magyarországi napokról. Azt remélem, hogy Önök lesznek a "Lánchid" életünk e két része között sok-sok évig.

P. van Swigchem

AZ INTAMEL RÉSZVEVŐINEK BEJEGYZÉSEI VENDÉGKÖNYVÜNKBE

**INTAMEL +
1981**

*Libraries and monasteries
Museums and Houses of Parliament
Goulash, gypsies and paprika
Eksos and incunabula
Bartok and Petöfi
Friendship and hospitality*

We found in Hungary

*Many, many thanks for the marvellous
days in Budapest !!*

Edwin Holzman
Peter van Swigchem

*The two kiss and the remarkably
generous + warm hosts in
Buda pest + Hungary.*

*The professional attitude + displayed
in your libraries and the charm,
warmth and consideration of your
staff are models for all of us*

*My wife and I are deeply grateful
for the delightful and instructive
week we have spent with you.*

*Our very best wishes for a
successful and fruitful future for
library science in Buda pest -*

*Kenneth J. Duchan
Brooklyn Public Library
Brooklyn, New York*

Herseliche Gastfründschaft
und
enjoyet Bibliotheksarbeit -
dies beiden Dinge werden in Erinnerung bleiben

Andreas Underbank
Memento - fedend lib listet
Berlin

Organische Gastfründschaft ist kein leeres
Wort, sondern überwältigende Realität!
Wir danken aus vollem Herzen

Jürgen und Priscilla Eggen

In warmen Tagen werden Freunde mit Freunden,
insgesamt dank

Franz und Ursula Reusch
Volker und Barbara Weimann

It is a wonderful experience to come
for the first time to a country with such
enthusiastic and expert librarians who are
also the kindest hosts and the most
welcoming of friends. Here is our next
visit to Budapest!

Doreen & Geoffrey Thomas

Thank you for giving us the opportunity
to enjoy your beautiful city. To
enjoy your generous hospitality and to
participate in valuable discussions with
colleagues. We look upon everybody from
Budapest Public Library as our friends
and hope that it will not be long
before we all meet again. We are
grateful for everything you have done
for us

Belo - Mary Atkins

Wir danken ganz herzlich für die großartige
Gastfreundschaft und die Warmherzigkeit
die wir überall erleben. Wir kehren mit
großem Respekt für unsere ungarischen Kollegen
für Land und ihr Volk zurück.
Hans und Ursula Strüben, Wuppertal

International friendship and good will
between East and West has grown enormously
during this INTAMEL conference thanks to the
warmth, hospitality and care of the librarians
of Hungary. It has been a most enjoyable
week full of professional and human interest.

Brim Braumfield Birmingham, UK.

Budapest ist eine Reise wert. Wir danken
besonders für eine interessante Woche voller
Gastfreundschaft. Friedrich Auelvar, Heidelberg

Merci à nos amis hongrois pour
cet accueil si chaleureux, et ce programme
si passionnant. Le dévouement est grand de
recevoir à Budapest, une des plus belles
villes du monde

Jean GOSAUER
(Toulouse)

We enjoyed ourselves very much and are
most grateful to all who made our
visit so enjoyable

Jessie & Bill Allison
(Glasgow)

Tack för ett underbart och givande
besök i Budapest. God natt, myskat
att så många vänner och vänliga
människor.

snigut och Sth. Botteg

For too long we have stayed away
from this beautiful city of Budapest;
I hope our next visit will not be
too long delayed. We shall always
remember the kindness of our Hungarian
hosts. Alan & Vera Howe

Cette reunion a été une merveilleuse
occasion de découvrir la Hongrie et les
Hongrois. Nous y avons, nous Français, été
parfait très bien accueillis. Donc je
reviendrai. Merci à tous

J. L. Pochey
Bibliothèque municipale
de Lyon.

Un grand merci pour la visite des installations
du fonds d'histoire locale et toutes les
facilitations pour l'immense travail scientifique
de mes collègues hongrois qui nous ont si amicalement
reçus dans leur belle ville

29 août 1981
J. de Trillebert
Bibliothèque administrative de
la ville de Paris

MAGYARORSZÁGON TARTOTTA KONGRESSZUSÁT AZ AIBM - IASA

Az Association Internationale des Bibliothèques Musicales /Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége/ 30 évvel ezelőtt alakult.

A szervezet elsődleges célja az volt, hogy kiépítse a zenei könyvtárak együttműködését az egész világon.

Az AIBM-nek ma már minden földrészen vannak nemzeti bizottságai, vagy egyéni tagjai.

Európa és Észak-Amerika valamennyi országába bekapcsolódott a szövetség munkájába /két kis állam kivételével/ és a taglistán többek között ott szerepel már Ausztrália, Brazília, India, Japán, Nigéria és Új-Zéland is.

Több száz évvel ezelőtt a könyvtárakban a zenét a zeneelméleti könyvek képviselték. Később néhány könyvtárban megkezdtek a zene művek kéziratának gyűjtését is. A kottanyomatás feltalálása után megindul a zene műtárak fejlődése. A konzervatóriumok, zeneművészeti főiskolák, majd a nemzeti könyvtárak alakítják ki kottatáraikat. Az 1900-as évek elején Nyugat-Európában már néhány városi könyvtár is gyűjt kottákat. A fonográf feltalálása után néhány évtizeddel megalakulnak a fonotékák. A zenei könyvtár fogalma kitágul, a zenei könyvek mellett a kották, hanglemezek, hangszalagok gyűjteményévé válik és az utóbbi évtizedekben egyre sokrétűbbé lesz funkciója is.

A kutató munka mellett a zenei gyűjtemények mind szélesebb olvasórétegek számára biztosítják az önképzéshez, zenei művelődéshez szükséges dokumentumokat és az egyes városok, országok zenei életének egyik elengedhetetlen segítő eszközévé, feltételévé válnak.

Az AIBM bizottságainak, munkacsoportjainak létrejöttét, tevékenységét a zenei könyvtárak sokirányú funkciói határozták meg. A szövetségen belül 12 munkabizottság és szakmai tagozat működik:

Nyilvános zenei könyvtárak bizottsága

Zenatudományi könyvtárak bizottsága

Konzervatóriumi és zeneakadémiai könyvtárak bizottsága

Fonotékák bizottsága

Rádiók könyvtárainak bizottsága

MIC /Music Information Centres/

Bibliográfiai kutatások bizottsága

Albizottság: Bibliográfiai terminológia
Katalogizálási bizottság

Albizottság: osztályozás

Nevelési és képzési bizottság

RISM /Répertoire International des Sources Musicales/

Albizottság: Thesaurus

RIIdIM /Répertoire International d'Iconographie Musicale/

Elsőként kell kiemelni a RISM bizottság munkáját. A RISM-et /Zenei Források Nemzetközi Repertórium/ a Nemzetközi Zenatudományi Társasággal együttműködve 1960 óta adja

közre az AIBM. Eddig 24 kötet jelent meg. A monumentális repertórium 3 sorozatba rendezve közli a zene legfontosabb forrásainak - kéziratok és nyomtatott kottáknak és zenei tárgyú könyveknek - tudományos pontosságú bibliográfiai leírását és lelőhely megjelölését.

Néhány kötet cím a sorozatból:

A többszólamú zene kéziratok a 11. századtól a 16. századig

Nyomtatott kottagyűjtemények a 16. - 17. században

Nyomtatott kottagyűjtemények a 18. században

Zeneelméleti könyvek a Karoling időktől 1400-ig

Egyes nyomtatványok 1800 előtt /Az "Einzeldrucke vor 1800" a RISM sorozaton belül a 7. kötetnél tart!/
A RISM a zenatudományi könyvészet egyik leghatalmasabb vállalkozása, mind a kutatás, mind a könyvtári tájékoztatás alapvető segédkönyve.

Az AIBM egy másik nagy nemzetközi vállalkozása a RIIM, amely 1967 óta, periódikusan közli a kurrens zenatudományi írásokat, könyveket, cikkeket, tanulmányokat, diszsertációkat, fontosabb recenziókat, egyéb publikációkat. A RIIM szisztematikus rendben közli a műveket, a címleírásokat abstract-ek egészítik ki. Évente mintegy négy és félezer zenatudományi munkát közöl a világ minden tájáról, eredeti címeikkel és angol nyelvű tartalmi ismertetésekkel. A New Yorkban működő központ számítógépes információszolgáltatást is nyújt a periódikákban közölt anyagról, sokoldalú visszakeresést biztosítva a kutatóknak. A RIIM nélkülözhetetlen bibliográfiai segédeszköz a zenetudósok számára, segítséget nyújt a könyvtárosok szerzeményezési munkájához, és lehetővé teszi a nem világnyelveken megjelenő művekről is a folyamatos tájékozódást.

A RIIM könyvtárosokból és zenekutatókból álló szerkesztőbizottsága mellett működik egy tudományos szakbizottság, az Area Editors, melynek tagjai más tudományágakban működnek és a RIIM számára és felkérésére a saját szakterületükön megjelenő műveket olyan szempontból is figyelik és regisztrálják, hogy tartalmazzanak-e zenei vonatkozásokat. Az összegyűjtött anyagot a RIIM folyamatosan közli. Fiziológia, klasszika-filológia, pszichológia, irodalom, fizika, matematika, archeológia, táncművészet, színház, szociológia és más tudományágakban megjelent műveket is találunk a RIIM-ben, melyeknek tárgya, témája kiterjed a zenetudomány vagy zenei élet valamely területére is.

A RIIdIM bizottság a világ zenei tárgyú vagy zenével kapcsolatos képeinek, ábrázolásainak szisztematikus feldolgozását végzi. Az ókori kulturák zenéjéről alig található

lejegyzett emlék. Hangjegyzírók kéziratainak az európai kottairás viszonylagos kialakulása után, a középkor utolsó századaitól maradtak csak fenn. Azokról a korszakokról /vagy földrajzi területekről/ melyekből nem maradt fenn kotta, jel vagy betűírásos zenei rögzítés, dokumentum, csak képek, szobrok, rajzok adnak tájékoztatást, - ha nem is a játszott vagy énekelt zenéről, - de a különböző népek vagy korszakok hangszereiről, a hangszerek megszólaltatási módjairól, zenei életéről.

A képzőművészeti alkotások gazdag információs anyagot tartalmaznak a régi korok zenéjéről. A RIDIM világméretű kutatást indított és a rendszerező feldolgozás eredményei a zenetörténeti kutatás új kiindulópontjává váltak.

A MIC /Zenei Információs Központ/ a zenéjének fontos tájékoztató bázisa. A nemzeti bizottságok jól kiépített, állandó kapcsolata biztosítja a tagországok közötti friss információ cserét, a legújabb megjelent könyvekről, kompozíciókról, hangfelvételekről, jelentős bemutatókról, az opera és koncertélet világviszonylatban fontos eseményeiről, egy-egy nagytehetség zeneszerző vagy előadóművész működéséről.

A MIC az évente szervezett kongresszusokon nagyszabású kiállítást rendez, melyen a tagországok bemutatják az az évben megjelent legfontosabb kottákat, könyveket, hanglemezeket. A kongresszus résztvevői két ülészak között néha két-három órát is eltöltenek a kiállításon, gondosan felírják azokat a műveket, melyeket hazautazás után meg akarnak könyvtárak számára rendelni.

A 6 napig tartó kongresszusokon a MIC hangszalag, hanglemezhallgatásokat is szervez. Minden nap 5-7 tagország mutatja be azokat a zeneműveket, melyeket legkiválóbbnak ítélnék meg az országukban az évben komponált művek közül. A kongresszus résztvevőinek így módja nyílik arra, hogy nemcsak a nyomtatott, hanem a megszólaltatott zenével is megismerkedjenek.

A RISM és RIDIM bizottság azon munkálkodik, hogy a legrégebbi zenei kulturákig visszanyúlva feltárja és rendszerezze az ókor, középkor zenéjét, a RISM és MIC törekvése a naprakész információk biztosítása a jelenkor zenéjéről.

Az utóbbi 40-50 évben a zenei könyvtárak fejlődése meggyorsult, profilizálódtak a használói igények és gyűjtési területek szerint, mind sokrétűbbé válnak szolgáltatásaik, növekszik a megnyíló nyilvános zenei könyvtárak száma is. Külön bizottságok keretében foglalkoznak a zenetudományi könyvtárak tevékenységével, a konzervatóriumi, akadémiai könyvtárak munkájával és a nyilvános könyvtárak feladataival.

A zenei könyvtárak közül a legfiatalabb könyvtár típus a nyilvános zenei könyvtár. A Nyilvános Könyvtárak Bizottsága sokirányú munkát folytat a "public music library" feladataival, törzsállományával, szolgálta-

tásaival kapcsolatos kérdések megoldása érdekében,

A bizottság egyik hasznos vállalkozása az "International Basic List of Literature on Music" /Zenei könyvek nemzetközi alapjegyzéke/ és az "International Basic List of Musica Practica" /Kották nemzetközi alapjegyzéke/, melyek segítséget kívánnak majd nyújtani a könyvtárak törzsállományának kialakításához. A zenei könyvtárhálózatok rohamosan bővülnek, a szolgáltatások ellátása sokrétű, magasszintű munkát követel. Majdnem minden országban problémát jelent a zenei könyvtáros szakember utánpótlás. Külön bizottság foglalkozik a zenei könyvtárosképzés és továbbképzés nemzetközi gyakorlatával, módszerekkel, tervekkel, megoldásokkal.

Az AIBM folyóirata a Fontes Artis Musicae. A folyóirat 3 fő részből áll.

Cikkek a világ zenei könyvtárainak munkájáról, gyűjteményeiről, zeneműtárak anyagának forrásfunkciójáról, a zenei könyvtárak saját kezdeményezésű tudományos kutatófeldolgozó tevékenységéről. Lehetőséget ad hasznos viták publikálására. Minden évben külön számban összefoglalót közöl a kongresszus jelentősebb eseményeiről és közli az elhangzott legfontosabb előadásokat is.

A második részben tájékoztat a legfrissebb szakmai eseményekről, eredményekről.

A harmadik részben a folyóirat közli az újonnan megjelenő legfontosabb könyvek, kották jegyzékét. A kurrens művek után külön csoportban sorolja fel a reprinteket. Nagy segítséget jelent ez a szerzeményezési munkában, mert az állományt így folyamatosan ki lehet egészíteni azokkal a művekkel, melyek századokkal korábban jelentek meg, de a tájékozódás kutatás szempontjából máig nélkülözhetetlenek, forrásértékűek.

Az AIBM testvérszervezete a IASA /International Association of Sound Archives/ Hangarchívumok Nemzetközi Szövetsége, mindig együtt tartja kongresszusát az AIBM-mel, melyből tíz éve vált ki és önálló szervezatként működik, mely teljesen indokolt, mivel a hangarchívumok nem kizárólag zenei feladatokat látnak el. A hangarchívumok az egyes nemzetek történelmi, társadalmi, politikai, kulturtörténeti életéből felbecsülhetetlen értékű dokumentumokat őriznek. Számos országban működik már Nemzeti Hangtár, mely a Nemzeti Könyvtárakat bevonva dolgozik egyrészt a régebbi lemezeken, hangfelvételeken rögzített információk "átmentésén", másrészt az újabb, teljes nemzeti hangzóanyag begyűjtésén, rendszerezésén.

Magyarországon még alakult meg a Nemzeti Hangtár. A Rádió nagyértékű hangarchívummal rendelkezik és bekapcsolódott a IASA munkájába.

Az AIBM és a IASA fontos célkitűzésének tekinti, hogy minél több országot bevonjon munkájába és szélesítse a nemzetközi együttműködést. Jelenleg Észak- és Nyugat-Európá-

ból és Észak-Amerikából van a legtöbb tagja a szervezetnek /1977/, a szocialista országokból 87 könyvtár és intézmény. Mind több a jelentkező Ázsiából és már Afrikából is érkezett felvételi igény. Mult évben Japánban jött létre a nemzeti AIBM csoport, ezzel 50 zenei könyvtárát képviselve. Az európai szocialista országok a szervezet megalakulása óta aktív, jelentős munkát fejtenek ki. Az 1966-os konferenciát Varsóban rendezték, 1970-ben az NDK-ban, Lipcsében. Magyar zenei könyvtárosok nevét is megtaláljuk a különböző bizottságokban, a kiadványok szerkesztői és az elnökség tagjai között. Az AIBM-mel Magyarországon elsőnek Vécsey Jenő, az OSZK Zeneműtárának világszerte becsült vezetője építette ki a szakmai kapcsolatot. Halála után Pethes Iván fejtett ki aktív tevékenységet az AIBM munkájában. 1973-ban az OKDT bizottságaként alakult meg az AIBM Magyar Nemzeti Bizottsága. A bizottság elnöke dr. Kecskeméti István, az OSZK Zeneműtárának vezetője lett, a bizottság elnökhelyettesei dr. Kárpáti János, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Könyvtárának igazgatója és Szalai Ágnes, a FSZEK Zenei Gyűjteményének vezetője.

A hazai zenei könyvtárügy fejlődésével egyre sokrétűbbé vált a bizottság teendője, mind több könyvtár kapcsolódott be a munkába.

A magyar nemzeti bizottság jelenlegi tagjai:

Elnök: dr. Kárpáti János egyetemi tanár, a Zeneművészeti Főiskola könyvtárának igazgatója, az AIBM egyik alelnöke.

Alelnök: Szalai Ágnes, a FSZEK Zenei Gyűjteményének vezetője.

Titkár: dr. Skaliczki Józsefné, KMK, az MKE Zenei Szekciójának elnöke, Albert Gábor, az MTA Zenetudományi Intézet könyvtárának vezetője dr. Benkő Csabáné, Miskolc, Megyei Könyvtár zenei részlegének vezetője, Császár Györgyi, a Magyar Rádió osztályvezetője, Dinnyés Józsefné, a Magyar Hanglezgyártó Vállalat munkatársa, dr. Falvy Zoltán zenetudós, az MTA Zenetudományi Intézetének ügyvezető igazgatója

Gábor Ágnes, a Zeneművészeti Főiskola könyvtárának főmunkatársa,

Gráfné Forrai Magdolna, a Zeneművészeti Főiskola könyvtárának főmunkatársa

Gyimes Ferenc, az Állami Gorkij Könyvtár Zeneműtárának vezetője,

dr. Kecskeméti István zenetudós, az OSZK Zeneműtárának vezetője,

dr. Kókai Rezsőné, a Magyar Zeneművészek Szövetsége munkatársa

dr. Retkes Csabáné, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola könyvtárának vezetője,

Székely András, a Muzsika c. lap

szerkesztője,

Takács Ágnes, a Zeneműkiadó Vállalat munkatársa,

Vavrinecz Veronika, az OSZK Zeneműtárának munkatársa.

A tagok névsorából kitűnik, hogy minden zenei könyvtártípusnak és több fontos zenei intézménynek van képviselője a bizottságban.

A Bartók centenáriumi éve méltó keretet nyújtott arra, hogy az AIBM-ben régen hangsúlyozott várokozásnak Magyarország is eleget tegyen és magára vállalja az 1981-es konferencia megrendezését. A konferenciát szeptember 6-11-ig Budapesten, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán rendezték.

A szakmai programokat koncertek, fogadás, a kecskeméti Kodály Intézet meglátogatása, bucsuvacsora és kirándulás egészítette ki. A kongresszusra 27 országból 204 kolléga és 32 kíséző jelentkezett. Hétfőn, szeptember 7-én, a Nyilvános Zenei Könyvtárak Bizottságának első ülését a FSZEK Zenei-gyűjteményében rendezték.

A bizottság elnökének - Eric Cooper, London - bevezetője után 4 előadás hangzott el:

Szalai Ágnes: A gyűjtőkör kialakítása és a gyarapítás szempontjai a nyilvános zenei könyvtárakban.

Skaliczky Józsefné: /KMK/: A magyar zenei könyvtárak kialakulása és jelenlegi helyzete.

Varga Ildikó /KMK/: Az ISBD alkalmazása a hanglemezek címleírásában.

Forrai Magdolna /Zeneművészeti Főiskola/: Zenei foglalkozások a gyermekkönyvtárakban.

Az előadások után a külföldi vendégek megtekintették a Zenei-gyűjtemény katalógusát és kézikönyvtárát.

A Nyilvános Könyvtárak Bizottságának ülésein többek között Hermann Wassner /NSZK/: Hanglemezek és kazetták a nyilvános zenei könyvtárakban címmel tartott előadást. Tájékoztatót kaptunk a Pompidou Centre zenei könyvtári munkájáról. Külön ülészak foglalkozott a könnyűzene gyűjtésének problémáival. A MIC bizottságban többek között a kortárs zene publikálásáról és kiadásáról tartottak megbeszélést.

Beszámolót és vitát hallgattunk az ISBD/NBM-mel kapcsolatos jelenlegi munkáról és a további revíziókról.

Három beszámoló hangzott el az AIBM és az IFLA közös programjairól.

Bartók Béla munkásságáról Kárpáti János, Somfai László, Sárosi Bálint, Ann Briegleb /USA/, Alice Moyle /Ausztrália/ tartottak előadásokat.

A zeneoktatási intézmények könyvtárainak bizottsága egyik ülésének témája: A zeneszerző, az előadóművész és a kiadó kapcsolata a könyvtárral.

A könyvtári szakmai előadásokat a hazai zeneoktatás és népzeneoktatás eredményeiről szóló beszámolók egészítették ki. Hat napig

folyt a bizottságok és szakmai csoportok munkája a Zeneművészeti Főiskolán.

A konferencia alkalmából a magyar AIBM bizottság kiállítást állított össze az OSZK disztermében, a magyarországi zenei könyvtárak működéséről, történetéről, jelenlegi helyzetéről.

A RIDIM bizottság "Kép és zene" címmel kiállítást készített a Szépművészeti Múzeumban, a múzeum grafikáiból.

A zeneikonográfiai kiállítást az MTA Zene-történeti Múzeum és a Szépművészeti Múzeum munkatársainak közreműködésével állították össze.

A kiállításra szép kivitelezésű katalógust készítettek Falvy Zoltán és Sz. Farkas Márta kétnyelvű bevezetőjével.

A kongresszus résztvevői a Nemzeti Múzeumban a múzeum gyűjteményéből válogatott hangszerkiállítást tekinthettek meg. A kong-

resszus időtartamára a zeneakadémián is több kiállítást rendeztek: Az AIBM kiadványok. Új zenei kiadványok a világ minden részéből. Magyar könyvek, kották és hanglemezek. A MIC bizottság kiállítása. IASA kiállítás.

A résztvevők számára két koncertet rendeztek.

8-án Mai magyar zene címmel a zeneakadémián és 10-én Zenei kincsek magyar gyűjteményekből címmel az MTA kongresszusi termében. Szerdán a kecskeméti Kodály Intézetbe látogattak el a külföldi vendégek.

Kiadvány készült a hazai zenei könyvtárakról "Zenei könyvtárak kalauza" címmel. A válogatott cím és adattár magyar, angol, és orosz nyelven 30 zenei könyvtárat ismertet.

A szakmai programokat fogadások és a záróülés utáni napokon kirándulások egészítették ki.

Szalai Ágnes

JELENTÉS A FSZEK DOLGOZÓINAK 1980/81. ÉVI OKTATÁSÁRÓL ÉS TOVÁBBKÉPZÉSÉRŐL

I./ Intézetén kívüli képzés és továbbképzés	munkatárs
Tanárképző Főiskola /Tárogató ut/ 4 éves könyvtár-pedagógia szakát elvégezte	4
A Tanárképző Főiskolán államvizsgával főiskolai végzettséget szerzett	40
Nyiregyházi Tanárképző Főiskola könyvtár kiegészítő szakát végezte	1
Szombathelyi Tanárképző Főiskolát végezte	1
ELTE könyvtár kiegészítő szakot végezte	5
ELTE szociológia kiegészítő szakot végezte	1
ELTE történelem-könyvtár szakot végezte	1
ELTE magyar-könyvtár szakot végezte	4
ELTE magyar-népművelés szakot végezte	2
Az Állami Kijevi Sevscsenko Egyetem ösztöndíjas aspiránsa	1
Az MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem esztétika szakosítót végezte	2
Az MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem filozófia szakosítót elvégezte	1
Az MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem szociológia szakosítót elvégezte	1
Az MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem speciális kollégiumát elvégezte	2
Intenzív német nyelvtanfolyamra jár	2
Felsőfoku munkügyi tanfolyamot végzett	1
Gimnáziumot végzett	2
Kisofszet gépkezelői tanfolyamot végzett	1
Szakirodalmi igény-, szükséglet és ellátottsági vizsgálatokra előkészítő tanfolyamot végzett	4
Hirlap és folyóiratárak kezelése továbbképző tanfolyamot elvégezte	1
Osztályozás - koordinált indexelés továbbképző tanfolyamot elvégezte	1
A szépirodalom könyvtári kérdései c. továbbképző tanfolyamot elvégezte	19

II./ Intézetén belüli képzés- továbbképzés. Speciális képzési formák

- Január 21-én P.J.Th. Schoots az INTAMEL főtitkára, rotterdami könyvtárigazgató előadást tartott Könyvtárépítés és automatizálás címmel az intézet dolgozóinak.
- Március 4-én a szerzeményezési és feldolgozó osztály az olvasószolgálati és a szociológiai dokumentációs osztállyal közös szervezésben Vitányi Iván a Művelődéskutatási Intézet igazgatója tartott előadást "A szocialista társadalom kívánatos művelődési modellje" címmel.
- Május 13-án Andorka Rudolf szociológus "A mai magyar társadalom osztály - és rétegszerkezete és az értelmiség politikai feladatai" címmel két felmérés eredményeit ismertette.
A témát a pártalapszervezet szervezésében konferenciákon vitatták meg az intézet dolgozói. A konferencia vezetői voltak; Gál Györgyné, Gáliczky Éva, Hargitai Nándorné, Horváth Györgyné, Kiss Jenő, Maruszki József, Mátrai Mátvás, Szabó Jánosné, Szőke Tiborné, Tverdota Miklósné.
- Május 27-én a hálózati és módszertani osztály szervezésében ünnepi könyvheti rendezvény volt a Pataky István Művelődési Házban, ahol 4 kiadó képviselője ismertette az ünnepi könyvheti kiadványokat.
- A IV. Országos Könyvtárügyi Konferencián (jun. 2-3.) intézetünket Barta Andrásné, Berza László, Kiss Jenő, Karbach Erika, Pataki Ferenc, Remete László, Szabó Jánosné, Szemkeő Gáborné, Szőke Tiborné képviselte.

Az MKE képviselőjében a gyermekszekció elnökeként Kerekes Pálné vett részt.
A szervezőbizottság tagja volt Sándor Ottóné.

Téma: Az elmúlt tíz év áttekintése, a könyvtárügy fejlesztése.

- Junius 20-án az intézet dolgozói a Planetáriumba látogattak.

Könyvtárkezelők képzése

- Alapfoku tanfolyamon 22 fiatal munkatársunk vett részt.
Szőke Tiborné, a magyar könyvtári szervezetről és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár feladatairól tartott előadást. Gujgiczter Imréné a könyvtárkezelők jogairól és kötelességeiről tájékoztatta a hallgatókat.
Székely Ervinné előadása az állomány, állományfeltárás, raktározás, és a propaganda munkával kapcsolatos kérdéseket ölelte fel.
Weisz Sándorné az olvasók nyilvántartásáról, az állományvédelemről és a könyvtári statisztikáról tartott előadásokat.
A tanfolyam befejeztével 18 hallgató tett sikeres vizsgát.
- Az olvasószolgálati osztály 4 előadásból álló raktárkezelői tanfolyamot szervezett.
- 200 órás könyvtárkezelői tanfolyamot szerveztünk a főfoglalkozásu, alapfoku vizsgával rendelkező dolgozóink részére. A tanfolyamon 42 hallgató vett részt, ebből 31 volt az intézet dolgozója, 11 pedig más intézmény munkatársa. A tanfolyam vezetője: Agics Katalin és Székely Ervinné volt.
Az előadások témái és előadói voltak:
A könyvtári munka helye - Magyar könyvtárügy - Kiss Jenő
Dokumentumismeret - Agics Katalin
Állományalakítás - Szabó Jánosné
Állománygondozás - Weisz Sándorné
Dokumentumleírás - Reguli Ernő - Szabó Józsefné
Osztályozás - Vigh Lajosné
Tájékoztatás - Kerekes Pálné
Olvasószolgálat - Benjámin Judit - Bánhegyi Gyuláné
Gyermekkönyvtár - Szász Ilona
Technikai eszközök - Biró Ferenc
Kéziratszerkesztés - Pesti Ernő
Iratkezelés, gazdasági ügyek, könyvtári adminisztráció - Deák Sándor.
A tanfolyam végén sikeres vizsgát tett az intézet dolgozói közül 30, a külső intézmények munkatársai közül 8.

Tapasztalatcsere

Az OSZK Zeneműtárába, valamint a SZÁMOK könyvtárába látogattak el a szerzeményezési és feldolgozó osztály munkatársai.

A szerzeményezési és feldolgozó osztály, az olvasószolgálati és szociológiai dokumentációs osztály az ELTE szociológiai tanszékének és a MR Tömegkommunikációs Kutatóközpontjának könyvtárát tanulmányozta.

A Bp.-gyűjtemény munkatársai a Munkásmozgalmi Múzeumban az "Információ története" c. kiállítást tekintették meg.

Május 9-én az érdeklődő fiatal kollegáknak a kelenföldi 3-as könyvtárt mutatta be a könyvtár vezetője.

Május 20-án az ujonnan belépett dolgozók részére szakmai bemutatót szerveztünk a központi könyvtárban. Ez alkalommal az olvasószolgálati, a szociológiai dokumentációs, valamint a bibliográfiai osztály ismertette tevékenységét.

Vidéki tapasztalatcserek. MKE rendezvények

A központi osztályok, valamint a hálózat munkatársai részt vettek az MKE különböző szekcióülésein.

Az MKE vándorgyűlését 1980. augusztus 14-16-ig Szombathelyen rendezte meg. A vándorgyűlés témája: A magyar könyvtárügy fejlődése az elmúlt évtizedben.

Intéztünk Csépi Attiláné, Gál Györgyné, Gujgiczter Imréné, Kiss Jenő, Kerekes Pálné, Márffy István, Szabó Jánosné, Szer Kálmánné, Szőke Tiborné, Tverdota Miklósné képviselte.

Saját költségükön vettek részt: Antal Benedekné, Bánhegyi Gyuláné, Biró Ferenc, Csomor Tibor, Hargitai Nándorné, Hiripi Lajosné, Jakubecz Ilona, Karbach Erika, Kiss Jánosné, Klinda Mária, Kovács László, Sáfár Katalin, Sándor Ottóné, Szatmári Istvánné, Vazinai Mária, Vincze Gyuláné, Weisz Sándorné.

A szerzeményezési és feldolgozó osztály munkatársai Pécsen a megyei és egyetemi könyvtár feldolgozó munkájával ismerkedtek.

A Bp.-gyűjtemény munkatársai a nagytétényi kastélymuzeumot tekintették meg.

Március 26-27-én Salgótarjánban 2 munkatársunk részt vett az MKE ifjúsági szekciójának ülésén, ahol a honismereti gyűjteményekről hallgattak előadást, és megtekintettek egy iskolai könyvtárat.

Április 28-29-én Nyiregyházán a megyei könyvtárigazgatók értekezletén Kiss Jenő főigazgató és Szabó Jánosné osztályvezető vett részt.

Junius 8-án a Miskolci megyei és városi könyvtárat látogatta meg 4 munkatársunk. A megyei könyvtárban a zenei részleget, a városi könyvtárhálózatban a kettős funkciójú könyvtárat tanulmányozták.

Junius 16-án a Veszprémi megyei könyvtárban és az Országos Oktatástechnikai Központban járt tapasztalatcsere céljából 4 munkatárs.

Junius 23-án a Kecskeméti Megyei Könyvtárat, és a keceli községi kettős funkciójú iskolai könyvtárat tanulmányozta 4 munkatársunk.

Junius 30-án a jászberényi járási-városi könyvtárba négy munkatárs látogatott el.

Julius 6-án a sarudi és a besenyőtelki községi kettős funkciójú könyvtárakat tanulmányozta 4 munkatárs.

Külföldi tanulmányutak

Márffy István az olvasószolgálati osztály vezetője ösztöndijasként 2 hétig Norvégiában volt. Tverdota Miklósné a 12-es főkönyvtár vezetője és Hernádi Györgyné a szerzeményezési és feldolgozó osztály csoportvezetője 1 hetes prágai tanulmányuton volt.

Sándor Ottóné a hálózati és módszertani osztály csoportvezetője és Szemkeő Gáborné a 30-as főkönyvtár vezetője Lengyelországban volt tanulmányuton.

Terv a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak 1981/82. évi oktatásáról és továbbképzéséről

I./ Intézetén kívüli képzés- és továbbképzés	munkatárs
Tanárképző Főiskola /Tárogató ut/ 4 éves könyvtár-pedagógia szakát végzi	21
1981/82-re javasoltak száma	14
Szombathelyi Tanárképző Főiskola 4 éves magyar-könyvtár szakát végzi	1
1981/82-re javasoltak száma	1
Nyiregyházi Tanárképző Főiskola magyar-könyvtár szakra javasoltak száma	1
Szegedi Tanárképző Főiskola 4 éves végzi	1
ELTE magyar-könyvtár, történelem-könyvtár szakot végzi	10
ELTE magyar-történelem szakra javasoltak száma	2
ELTE magyar kiegészítő szakot végzi	1
ELTE magyar kiegészítő szakra javasoltak száma	1
ELTE könyvtár kiegészítő szakot végzi	1
ELTE könyvtár kiegészítő szakra javasoltak száma	7
ELTE szociológia kiegészítő szakot végzi	1
ELTE történelem szakot végzi	1
Az Állami Kijevi Sevcsenko Egyetem ösztöndíjas aspiránsa	1
MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem filozófia szakosítót végzi	1
MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem általános tagozatát végzi	1

MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem általános tagozatára javasoltak száma	1
MSZMP Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem speciális kollégiumra javasoltak száma	6
Angol intenzív nyelvtanfolyamra javasoltak száma	2
Gimnáziumot végez	3
Könyvkötő szakmunkásképzőbe jár	1
Villanyszerelő szakmunkásképzőbe jár	1
Könyvrestaurátori tanfolyamot végzi	2
Vezetőutánpótlás-képzőt / 2 éves/ végzi	1
KMK nyári továbbképző tanfolyamára javasoltak száma	4
KMK hátrányos helyzetű olvasókkal való foglalkozás c. tanfolyamra javasoltak száma	7
KMK helyismereti munka kérdései c. tanfolyamára javasoltak száma	2
KMK hangfelvételek bibliográfiai leírásai továbbképző tanfolyamra javasoltak száma	4
KMK információs rendszerek és szolgáltatások a társadalomtudományokban c. továbbképző tanfolyamra javasoltak száma	2
KMK dokumentumleírás oktatása c. tanfolyamra javasoltak száma	4

II./ Intézetben belüli képzés- és továbbképzés

Közös művelődési előadások

- A szocialista életmód kérdései /Előadás és konferencia/
- Új bibliográfiai leírás c. tanfolyamot szervezünk az intézet munkatársai részére

Könyvtárkezelők képzése

Alapfoku tanfolyamot szervezünk az új munkatársak részére.

- 200 órás, 10 hónapos könyvtárkezelői tanfolyamot szervezünk az alapfoku vizsgával rendelkező főfoglalkozású könyvtárkezelők részére.

III./ MKE rendezvények

A központi osztályok, valamint a hálózat munkatársai részt vesznek a különböző szekcióüléseken.

Az MKE vándorgyűlésén Kaposvárott augusztus 23-25-ig a következő munkatársak vettek részt: Bárány Lajos, Forgács Tiborné, Gujgiczter Imréné, Hargitai Nándorné, Horváth Györgyné, Kerekes Pálné, dr. Kiss Béláné, dr. Kiss Jánosné, Pesti Ernő, Szederkényi Olga, Weisz Sándorné.

Téma: A magyar könyvtárügy fejlődési irányai és alapvető feladatai az 1981-1990-ig terjedő évtizedben. /A IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia ajánlásainak feldolgozása./

A vándorgyűlésen Kerekes Pálné a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tudományos főmunkatársa, a MKE Gyermek Könyvtáros Szekció elnöke, a 13-15 éves korúak aktív könyvtárhasználóvá nevelésének pedagógiai és pszichológiai problémáiról tartott vitaindító előadást.

Az audio-vizuális bizottság szekciójában Biró Ferenc tartott korreferátumot.

IV./ Külföldi tanulmányutak

Kerekes Pálné a hálózati és módszertani osztály munkatársa 2 hetes tanulmányuton vesz részt Dániában.

SZABÓ ERVIN KUTATÁSOK A SZOVJETUNIÓBAN

Beszélgetés Váradi-Sternberg János professzorral

Magyarországi látogatása során több napot töltött könyvtárunkban Váradi-Sternberg János, az Uzshorodi Állami Egyetem történész professzora, aki szívesen látott, kedves vendégként, buvárkodó kutatóként már többször felkereste intézményünket.

1971-ben "Utak és találkozások", 1974-ben újabb, bővített kiadásban "Utak, találkozások, emberek" címmel jelentek meg írásai az orosz-magyar és ukrán-magyar kapcsolatok XVIII.-XIX. századi történetét feltáró két kötetben. Könyveinek "Plehanov és a századforduló magyar munkásmozgalma" című fejezetében foglalkozik Szabó Ervin és Plehanov levélváltásával, amelyet Szabó Ervin kezdeményezett 1904-ben, Marx és Engels műveinek magyarországi kiadását előkészítő szerkesztőmunkája során.

Az előzőek szerves folytatásaként újabb tanulmánykötete jelenik meg 1982-ben "Századok öröksége" címen, a Gondolat Kiadó és az uzshorodi Kárpáti Könyvkiadó közös gondozásában. Ebben a könyvében önálló fejezetet szentel könyvtárunk névadójának, "A gimnazista Szabó Ervin" címmel.

*

- 1962-ben látogattam életemben először Budapestre, édesapám szülővárosába. Sokat hallottam a várossal a szüleimtől: az ő inspirációjuk nyomán olvastam róla szépirodalmat, leírásokat, tudományos műveket; kutattam is, irtam is Budapestről, azonban a várost "élőben" még nem láttam. Nagy élmény volt számomra az 1962-es első "személyes" találkozás. Természetesen és elsősorban a könyvtárakat jártam-látogattam: a Széchényi, az Országgyűlési és a Szabó Ervin Könyvtár. Egyik rokonom kedves barátja, az azóta elhunyt Vasvári István költő dolgozott akkor ez utóbbiban, ő vezetett be ebbe a szép könyvtárba, amelyről már - csakugy, mint a névadójáról - sokat hallottam, olvastam és tudtam. Vasvári István látott el különböző bibliográfiákkal, emlékszem, akkoriban jelent meg a Tolsztoj Emlékkönyv, megajándékoztak vele sok más egyéb kiadvánnyal együtt; igen jól tudtam kamatoztatni ezeket a későbbiekben a munkámban.. Jártam a várost és ismerkedtem a szobrokkal, a műemlékekkel, elmentem a Városligetbe, megnéztem a kiállítás területét, az Anonymus-szobrot, amelyet reprodukcióból már jól ismertem. Ezzel a felfedező uttal felérő látogatással olyan élmények,

tapasztalások, ismeretek birtokába jutottam, amelyek a továbbiakban mélyebb és alaposabb értékelésekhez segítettek, és közlékenyebbé váltak számomra a várossal és történetével foglalkozó könyvek.

- Örömmel tapasztaljuk, hogy az utóbbi időben szovjet részről friss, nagyívű lendületet kapott a Szabó Ervin-kutatás. Tudjuk, hogy ennek a tudományos igényű expedíciós feldejtésnek - többekkel együtt - volt a kezdeményezője. Kutatómunkája során milyen tényanyag, források és dokumentumok alapján jutott el Szabó Ervin személyéhez?

- Ez talán tulzítás, hogy én indítottam el a Szabó Ervin-kutatást a Szovjetunióban. Van nekem egy jó barátom, együtt jártunk egyetemre Leningrádban, később ő Moszkvában fejezte be tanulmányait. Nagyon kedves ember, Tofik Muszlimovics Iszlámov a neve, egyébként azerbajdzsáni származású kutató, hungarológus, aki nemcsak passzívan ismeri, hanem aktívan beszéli a magyar nyelvet, de ezenkívül angolul, franciául, németül is tud. Csodálatosan kedves egyéniség. Ő irt egy monográfiát Magyarország politikai, szociális vonatkozásairól a század első felében és ő irt Szabó Ervinről is. Én magam hogyan jutottam el Szabó Ervinhez? 1963-ban megjelent a Szovjetunióban az első orosz nyelvű magyar történelmi monográfia. Őt fejezettel vettem részt ebben a vállalkozásban, többek között Magyarország 1867-től 1900-ig terjedő

történetéről irtam, amelyben említést tettem Szabó Ervínről. Azonkívül kutattam az orosz-magyar kapcsolatokat és így jutottam el Szabó Ervin személyéhez, akire köztudottan nagy hatást gyakorolt az orosz forradalmi mozgalom. Személyes ismeretség fűzte a forradalmi emigránsokhoz Bécsben, közöttük Kljacsko Sámuelhez, akiről megtudtam, hogy ő fordította először Marxot Oroszországban, még 1871-ben. Az ő tolmácsolásában jelent meg Marxnak a párizsi kommúnról szóló műve. Egyébként is érdeklődtem Szabó Ervin iránt, mert Ungváron tanítok, Ungváron élek és Szabó Ervin itt végezte a gimnáziumot, erről az önéletrajzában is ír. Érdeklődéssel kezdem foglalkozni életének ifjúkori szakaszával. Megtaláltam az iskolai értesítőket, megmutatták nekem a házat illetve a ház helyét, ahol lakott - a II. világháborúban bombatalálat érte az épületet; most nagyon szép palota emelkedik a helyén, a volt Csatorna utcában. Végül vizsgálódásaim eredményeként irtam egy kisebb tanulmányt "A gimnazista Szabó Ervin" címen. Nekem is öröm, hogy nálunk ma már többen foglalkoznak Szabó Ervinnel: az említett Tofik Iszlámovon kívül Ajrapetov, egy örmény származású aspiráns disszertációt irt Szabó Ervínről, és több cikke jelent meg ebben a témakörben. Ajrapetovot személyesen is ismerem. Még diákként járt Kárpátalján, segítettem neki akkoriban, hogy eljusson egy Péterfalva nevű magyar faluba, ahol praktizálhatta a magyar nyelvet.

- A riporter a kérdéseivel a köz- és magánérdeklődésen kívül azt is igyekszik bizonyítani, hogy "készült a témából", vagyis legkevesebb, hogy interjúalánya könyveit, munkáit átböngészi. Tulajdonképpen most a mondanivalója közepén szakítottam félbe, kérem, ne haragudjon érte, hiszen jelezte, hogy felsorolásának még egyáltalán nem ért a végére. Tehát: láttam 1982-ben megjelenő könyvének nyomdai kefelevonatát. "A gimnazista Szabó Ervin" című tanulmány csillaggal jelölt utalása: "ezt a fejezetet Jevgenyij Jegorovval közösen irtuk." Kérem, beszéljen munkatársáról, hogy a Kárpáti Igaz Szó-ban megjelent cikkei a disszertációjából kiemelt kivonatok-e, vagy maradéktalanul idézett szövegrészek? Mi a sorrend: az újságcikkek jelentek meg előbb és aztán épültek a dolgozatba vagy fordítva?

- Jevgenyij Jegorov a levelező aspiránsom Ungváron, ő szintén Leningrádban végezte el a magyar filológiát. Orosz ajku ember, a későbbiekben Kárpátaljára került, oda nősült, magyar felesége van, a gyerekei tiszta, szép magyar nyelven beszélnek. Több mint tíz évvel ezelőtt keresett fel és elmondotta, hogy

őt nagyon érdeklí Szabó Ervin, szeretne írni róla. Én azóta is a segítségére vagyok, néhány tanulmányt együtt irtunk, de most már önállóan is publikál és remélem, hogy sikeresen befejezi a munkáját. Jegorov disszertációt készít Szabó Ervínről; Ajrapetov teoretikus tanulmányától abban különbözik Jegorov dolgozata, hogy törekvése - ezt tűztem ki céljául -: Szabó Ervin szerepének tanulmányozása a nemzetközi munkásmozgalomban, különös tekintettel az orosz, német, francia, olasz politikai kapcsolataira, továbbá szerepének felmutatása-felkutatása Marx és Engels műveinek magyarországi kiadásában. Idevágó cikkei sorra megjelentek (Moszkvában több is napvilágot látott orosz nyelven), és a későbbiekben beépültek a most már első variánsban elkészült disszertációjába. A disszertáció-fejezetek elkészültével Jegorov most már nagyobb tanulmányokat is publikálhat majd ebből a témakörből. Ajrapetov fentiekben már említett munkája óta természetesen nagyon sok filológiai adalék és dokumentum került elő Magyarországon, aminek eredményeként később megjelenhetett a kétkötetes Szabó Ervin-levezés és még más egyéb, a további buvárkodásnak forrásul szolgálható kiadvány. Így viszont már, hála ezeknek, lehetőség van mélyebb és sokkal szélesebb alapokra helyezni a Szabó Ervin-kutatást.

- Szabó Ervin 1904. március 4-én kelezett, Plehanovhoz irt levelét, melyben Marx és Engels - a "Kommunista Kíáltvány" orosz fordításához irt - előszavának eredetijét kéri, a leningrádi Plehanov-Emlékmúzeum kéziratárában őrzik. Ön milyen dokumentumokat talált még itt, amelyeket könyveiben, illetve folyóiratcikkeiben sikerült felhasználnia?

- Ezt a levelet én publikáltam az Utak és Találkozások című kötetemben. Plehanov válasza itt Magyarországon a Párttörténeti Intézet Archivumában található. Jegorov kutatásokat végzett a Plehanov Házban, a Szaltikov-Scsedrin Könyvtár fiókjében. Bennünket ugyanis nagyon érdekelt az a levél, amelyben Kljacsko megkéri Szabó Ervint, írjon egy cikket a magyarországi munkásmozgalomról az Oroszországban kiadandó ugynevezett "Szocialista Enciklopédia" számára. Tudtunkkal ez a munka nem jelent meg. A Szocialista Enciklopédia szerkesztője Plehanov volt, de Lenin is részt vett a kiadási munkálatokban. Hogy megtudjunk valamit az enciklopédia soráról, mint említettem, Jegorov elment Leningrádba és a Plehanov-archivumban megtalálta a Szocialista Enciklopédia megjelenését megelőző un. reklámot. Ebben felsorolják a kiadványban majdan megjelenő cikkeket, közöttük Szabó Ervin "A magyar munkásmozga-

lom" című tanulmányát - levelezéséből tudjuk, hogy német nyelven írta, majd eljuttatta az orosz emigránsok egyikének, aki lefordította oroszra, erről a fázisról is tudunk. A reklám árulta el, hogy ez a tanulmány már ki volt szedve, talán ki is volt nyomtatva, de a rendőrség megsemmisítette és meggátolta a kiadást. Még nem mondtunk le arról, hogy a cikk német eredetijét vagy orosz fordítását mégis megtaláljuk, gazdagítva vele a Szabó Ervin-irodalmat. Szabó Ervin levelén kívül ugyancsak föllelhető itt magyar munkásmozgalmi személyiségek néhány, Szabó Ervinhez címzett levele - ezekről is írtam már. Egyebekben itt található az Anarchizmus és szocializmus című Plehanov-műnek a magyar fordítása és több más magyar vonatkozású anyag is.

- Munkájának műhelytitkait érintő kérdés: milyen problémákat okozott a történelmi és irodalomtörténeti adalékok szétválasztása és megkülönböztetése, könyvében fejezetekre való széttagolása, holott nyilvánvaló, hogy ezek elvileg egymáshoz oly szorosan kapcsolódó diszciplínák? Például maga Szabó Ervin is egyképpen beleillik a "Forradalmi kapcsolatok", a "Kulturális kapcsolatok" vagy akár a "Tudósok" című fejezetbe.

- Én magam történész vagyok, de szerintem a történész nem tudja magát elkülöníteni a művelődéstörténettől, irodalomtörténettől, hely- és gazdaságtörténettől. Természetes, hogy elsősorban történészként foglalkozom ezzel a számos szakterületet felölelő, de számomra valahol egy találkozási pontban, a népek kapcsolattörténetében összefutó komplex kérdésrendszerrel. Az adatnyomozáshoz, a forrásanyagok előbányászásához számtalan utánjárás és kontroll szükséges. Az írászatlomat körülbástyázzák az adatvalló kézikönyvek, köztük a magyar literatúrában eligazító hat kötetes irodalomtörténet, az Életrajzi Lexikon, művészeti lexikonok. Ugyanakkor minden lehetséges alkalommal konzultálok pesti és ungvári kollégáimmal is.

-Mi a véleménye a bibliográfia műfajáról, mint a tudományos kutatómunkát támogató segédeszközről? Konkrétan két kiadványról kérdezem, amelyek az Ön nevével illetve tevékenységével itt és most rögtönözve is összehozhatóak: az egyik az 1977-ben megjelent Szabó Ervin bibliográfia, amelyben Önnek Remete László Szabó Ervin-könyvéről írt recenziója szerepel. (A másik kiadvány egy későbbi kérdésem apropója lesz).

- Még leningrádi egyetemista koromban felismertem a könyvtártudomány s ezen belül a bibliográfia jelentőségét a kutatómunkában. Tudniillik alkalmam volt diákként dolgozni, a

világhírű Szaltikov-Scsedrin Könyvtárban. Ennek az intézménynek gyönyörű részlege a "Rosszika": a XIX. században és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt Oroszszágról külföldön megjelent idegen nyelvű művek gyűjteménye. Ennek a gyűjteménynek természetesen magyar anyaga is van, de ez csak részben volt feldolgozva. Amikor megtudták - 1946-47-ben történt mindez - hogy Leningrádban tanul egy diák, aki magyarul és oroszul is tud, meghívtak a könyvtárba, ahová azelőtt is bejáratos voltam, de nem a belső szobákba, hanem az olvasótermekbe! Most, mint "bennfentes" munkatárs is megismerkedhettem a könyvtárral, igen nagy hatással volt rám. Már diákkorom óta gyakran fordulok bibliográfusokhoz és megvallom, hogy nagyon szeretem és kissé irigylem is őket, mert könyvek glédája az állandó társaságuk. Különös emberek: könyvek között nemesednek és patinásodnak. Nagyon sok segítséget nyújtottak nekem és mindig elismeréssel beszélek róluk. A bibliográfiákat különösen szeretem. Essék szó Budapest történetének bibliográfiájáról: sajnos, egyideig nem volt a könyvtárunk birtokában, de kérésemre a Szabó Ervin Könyvtár megküldte számunkra mind a hét kötetet. Többen használják, köztük magam is - impozáns és rendkívül hasznos munka. Ugyanez mondható el a FSZEK által kiadott több összeállításról is, például a fentiekben már emlegetett Szabó Ervin bibliográfiáról. Visszakanyarodva a bibliográfusokra: Lvovban él ennek a szakmának egy kitűnő művelője, aki már 80 éves, de nem tud megválni munkájától. Minden reggel bejön a könyvtárba, ahol mint egy szentélyben, úgy dolgozik. Enciklopédikus tudással rendelkezik. Mikor Lvovban az egyetemi könyvtárban dolgozom, gyakran látom őt, amint fent az olvasóterem feletti galérián járkal, nagy testű ember, de nem hallatszanak a léptei, mert ő szentélyben van akkor, amikor a könyvek között dolgozik. Igen értékes felvilágosítást kaptam tőle Martinovics Ignácra vonatkozóan, akinek Lvovban kiadott művei megtalálhatók az ottani egyetemi könyvtárban. (Martinovics 1783 után a bölcsészeti kar dékánja volt a lvovi, azaz lemergi egyetemen.) Ez csak egyetlen példa a sok közül, tömegét sorolhatnám az információknak, amelyekhez bibliográfiai és bibliográfusi közvetítéssel juttam el. Amikor Pesten járok, a Széchenyi Könyvtár bibliográfusait mindig megkeresem, FSZEK-beli kollégáikat ugyszintén, akiket szerencsém volt megismerni közelebről is: jóra való és értékes emberek, akik felbecsülhetetlen segítséget adnak a munkámban.

Ugy vélem, magam is a bibliográfia műfajának propagálói közé tartozom, ugyanis több

mint tíz év óta egy előadássorozatot tartok az egyetemen az első kurzuson, Bevezetés a történettudományba címmel. (Saját könyvtáramban is alapmű a Kosáry-féle Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába c. munka.) Nemrég vezették be hivatalosan, de ezt megelőzően én már tanítottam ezt a studiumot. Német marxista történészek adták ki az Einführung in die Studium der Geschichte nevű kiadványt, amelyben nagy figyelmet szentelnek a bibliográfiai munkának. Ennek alapján állítottam össze az előadássorozat tematikáját. Különórákat is tartok belőle; jómagam nagyon szeretem ezeket az előadásokat - úgy látom és tapasztalom, hogy a diákok is élénk érdeklődést tanúsítanak a téma iránt. Napjainkban az információ-mennyiség olyan rohamosan növekszik, hogy bibliográfia nélkül - tulás nélkül mondhatjuk - csak amatőrként lehet mozogni a tudományos ismeretek labirintusában. Óráimon szeretem idézni a nagy elődöket, többek között egy kitűnő orosz szaktekintélyt, aki könyvtártudománnyal foglalkozott: Nyikolaj Rubákind. Egyik bibliográfiai munkájáról - Könyvek között a címe - Lenin irt igen pozitív értékelést, ismertetést. Hatalmas könyvtárát, 80.000 kötet könyvét a Lenin Könyvtárra hagyta. Talán ő mondta azt, hogy a bibliográfia a tudományos munkának az idege, idegrendszere. Előadásaimban idézem több neves tudós vélekedését is, közöttük azt a szólás-mondást, hogy a bibliográfia a tudományos tevékenységben az Eisberghez, azaz a jéghegyhez hasonlítható, aminek a felszínen mutatkozó része csak sejteti a hatalmasabb, tehát jelentősebb, de láthatatlan, víz alatti tömegét. Brjuszovot, a neves orosz-szovjet költőt is gyakran citálom, aki nagyon szép cikket irt a bibliográfiáról. A diákoknak az oktatás során megmutatom a legfontosabb kézikönyveket, a Nagy Szovjet Enciklopédiát, a Larousset, a Brockhaust, a nagy Pallast és az Uj Magyar Lexikont, továbbá a cseh és a most megjelent szlovák lexikont. Az a véleményem, jobb egyszer gyakorlatban megmutatni, semmint tizszer elméletben elmondani ezek felbecsülhetetlen, mindennapos hasznát. Ugy hiszem, az enciklopédiák szerkesztése és kiadása valahol hasonló vagy éppen a bibliográfiai tevékenységgel, ezért a francia forradalom előtti enciklopédikusokról is mesélek a tanítványaimnak, Leninről szintén, aki szívesen irt lexikon-cikkeket, például Marxról, amely a Granat-lexikonban jelent meg. Ivan Frankot, a kiváló ukrán költőt és tudóst sem hagyom ki a felsorolásból, aki számos recenzió, ismertetés, lexikoncikk szerzője is volt. Száz szónak is egy a vége: én a bibliográfiának a szerelme-

se vagyok és nagyon tiszteltem a művelőit is.

- A Budapest-bibliográfia IV. kötetének 13.737. tételéből a következőkről értesülhetünk: a bécsi Magyar Hirmondó 1801. évi első száma beszámol "Muravieff-Apostol muszka követ" Budán tett látogatásáról, ahol József nádor felesége, Alekszandra Pavlovna sirtemploma alapköletételénél jelent meg. Hogyan lett a névmutató segítette felfedezésből történeti cikk?

- Egy kisebb tanulmány született belőle, amely a közeljövőben megjelenik a "Századok öröksége" című kötetben. Felfigyeltem a Muravjov névre, mert ez a családnév nagyon ismert az orosz történelemben: Herzen foglalkozik egyik cikkében velük. Ő mondja: voltak Muravjovok, akik akasztottak, de voltak Muravjovok, akiket felakasztottak. Engem érdekelt és izgatott, melyik volt és kikhez tartozott ez a Pestet a XIX. század első évében, 1801-ben meglátogató Muravjov? Utánanéztam a József nádor iratai című kötetben - közreadója a neves magyar történész, Dománovszky, aki két nevet említ. Sikerült kideríteni, hogy az egyik közülük az a Muravjov, aki meglátogatta Pest-Budát 1801-ben és ott volt az ürömi mauzóleum alapköletételénél. Megtaláltam a küldetéséről szóló dokumentumot egy szovjet kiadványban: Oroszország külpolitikája a XIX. században (kb. 25 kötete már megjelent, de kronológiáját tekintve csak a 20-as éveknél tartanak.) A delegált Muravjov feladata volt bejelenteni Bécsben I. Sándor trónralépését és az orosz-osztrák kapcsolatok javításán munkálkodni, amelyek I. Pál cár uralkodása idején megromlottak. Itt azonban nem történeti említés az alapköletételről. Igen érdekes Muravjov találkozása Pest-Budán Alekszandra Pavlovna udvara papjával, egy igen művelt emberrel, aki jelentős szerepet játszott Oroszország és Ukrajna művelődéstörténetében a XVIII. és XIX. század fordulóján. Andrej Szamborszky ő, aki pap létére érdeklődött a mezőgazdasági tudományok iránt, sőt, mi több, könyvet is irt A földművelés és a mezőgazdaság gyakorlati iskolájának a helyzete címmel, amelyre felfigyelt Tessedik Sámuel.

- Az Ön könyvéből (Utak, találkozások, emberek) kicéduláztam a Tessedik Sámuel Önéletrajzából vett idézetet, mint az információ-áramlás, a kulturális-tudományos közlekedő-edény-rendszer működésének egyik érdekes bizonyítékát egy-két századdal korábban: "...a magam költségén lefordítottam egy... orosz mesterművet, /amelyet/ Sándor cár egykori nevelője, Zámboorszky irt... Ezt a munkát előfizetés útján akartam kiadni Pesten."

- De sokatmondó, és bizonyítékerővel bír

az a tény, ami a folytatásból, a vállalkozás sorsából kiderül. Nézze, olvassa csak: "A felhívásra mindössze 45 előfizető jelentkezett és ezért Tessedik kénytelen volt lemondani a könyv kiadásáról."

Visszakanyarodva Muravjovra: mindhárom fia aktívan részt vett az I. Sándor uralkodása, halála után kibontakozó dekabrista mozgalomban. Legkisebb fiát, Szergejt halálra ítélték és 1826-ban kivégezték Péterváron négy társával együtt. A középső fiu harcban esett el, szintén a dekabrista mozgalom idején, a legidősebbet pedig életfogytiglani börtönre ítélték. Mind a hárman harcoltak 1812-ben Napoleon ellen, Szergej ekkor mindössze 15 éves volt, ennek dacára kivégezték, mert a mozgalom vezetői közé tartozott.

- Jelenlegi itt tartózkodása során sikerült-e olyan adalékokra bukkanni, amelyek későbbi munkálkodásának, akár egy-egy szakcikkeknek jövőbeni téma-magját jelenthetik?

- Mindössze néhány napja tartózkodom Budapestén. Sok "kérdőjel" összegyűlt, aminek várána kellett néznie. Bizonyára találok majd újabb adatokat, illetve továbbfejleszthetek bizonyos kutatásokat. Ennek egyik záloga az, hogy ilyen segítőtársakra leltem, mint a Szabó Ervin Könyvtár lelkes könyvtáros gárdája.

Egy Rudenszkij nevű szerzőpáros, férj és feleség, nagyon érdekes könyvet írt, amelynek a címe: Akik Puskinnal együtt tanultak. Alapos filológiai gondossággal írnak benne Malinovszkijről, Puskin diákkori liceumának igen progresszív gondolkodású igazgatójáról, akinek Szamborszkij az apósa volt, a fia pedig Puskin legjobb barátja és osztálytársa. Ugyancsak nagyon érdekesen beszélnek Szamborszkijről is, aki korán elhunyt lánya helyett nevelte az unokákat; közülük az egyik A. Rozenhez, az ismert dekabristához ment feleségül, és követte férjét Szibériába a száműzetésbe. Mindezeket a kapcsolatszálakat szétfejtettem, majd összefűztem, az eseményköveket összeraktam illetve felsorakoztattam: így szorított kezét ez a két ember, Muravjov és Szamborszkij 1801-ben Pest-Budán nemcsak a valóságban, hanem az adatok összehalmozásának hála - mint megőrkített esemény - a soron következő könyvem fejezetében is. Igen megkapott és fogvatartott ez a téma, amelynél az elindulási pontom a Budapest-bibliográfia volt, mert ki vállalkozik arra, hogy átnézze az összes ujságokat? Viszont a bibliográfia megkiméli ettől az embert, eligazítást és nagyon érdekes impulzusokat ad. Hát így keletkezett ez a bizonyos cikk, amiről kérdezett.

- Remélem, ezuttal is sikerül sok mindent tisztázni, de konkrétumokról beszélni még korai és elsietett dolog lenne.

- Érzi-e - Ortutay Gyula kifejezésével élve - tevékenységének "összekötő kapocs" szerepét az orosz-ukrán-magyar kultúra, művelődés között? Azt a többletet, hogy történelmi munkássága misszióteljesítés, mert a népek közötti hidépítést, hidverést szolgálja?

- A Szovjetunió soknemzetiségű ország. Azon a vidéken, ahol én már több mint harminc éve dolgozom, az ungvári egyetemen, Kárpátalján, szintén több nemzetiség él egy közösségben. A szovjet népeket áthatja a nemzetköziség szelleme, ebben a szellemben fogantak meg az én eddigi kutatásaim, ezt a szellemet szeretném én fejleszteni és szolgálni. Meggyőződésem, hogy a könyveimben megmutatni kívánt sokirányú kapcsolatok gazdagabbá tették a nemzeteket. Nem egyoldalú jelenségek ezek, hanem kölcsönhatásukban meghatározódóak. Itt nemcsak Kárpátaljára gondolok, hanem egy sokkal szélesebb ható sugárzásra. Szerintem ennek kulturhistóriánkon tulmutató jelentősége van: megvilágítja a múltban is állandóan jelenlévő közlekedési szándékot, barátkozási törekvéseket és örökös egymásra utaltságunkat. Szerintem ez a téma minden időben aktuális marad és irásos, tudományos megőrkítésre vár, ezért is szeretek vele foglalkozni. S hogy ezzel milyen mértékben szolgálom a népek közötti hidverést? Döntsék el az olvasók, akik könyveim elolvasásával megtisztelnek.

- Végezetül megkérjük Önt, küldjék meg nekünk a Szabó Ervin disszertáció másolatát, ezenkívül Kun Béla nekrológiáját Szabó Ervinről a Pravda 1918. október 19-i számából és a "Szabó Ervin a Szocialista Társadalomtudományi Akadémia tagjai között" című cikket, amelynek lelőhelye az Izvesztija 1918. szeptember elsejei száma.

- Ami a készülő disszertációt illeti, ennek a másolatát sajnos nem tudjuk elküldeni, viszont megjelenik rövid kivonata egy ivnyi terjedelemben, azt feltétlenül eljuttatjuk önökhöz. A legépelet három példányból ugyanis egy Moszkvába kerül a Lenin Könyvtárba, egy másik a disszertáció megvédésének színhelyére, a harmadik a szerző sajátja. Viszont nagyon örülnénk, ha a megkapott kivonatról rövid véleményt küldenének, mert a süritett változat alapján is elképzelést nyerhetnek erről a munkáról. Különben a kért régi cikkeket, tanulmányokat természetesen elküldjük; mindenképpen azon leszünk, hogy fényképmásolat formájában eljuttathassuk.

- Köszönöm a beszélgetést és a további együttműködést.

Zimáné Lengyel Vera

DOKUMENTUMOK A SZABÓ ERVIN KUTATÁSOK FELLENDÜLÉSÉRŐL A SZOVEJTUNIOBAN

Világ proletárjai, egyesüljetek!

BAN

Lapunk első száma
1920. január 31-én jelent meg

KÁRPÁTI IGAZ SZÓ

Az Ukrajnai Kommunista Párt Kárpáton túli területi bizottságának és a népképviselők területi tanácsának lapja
Орган Закарпатського обкому Комуністичної партії України і обласної Ради народних депутатів

1977. AUGUSZTUS 21.

RANGOS HELYEN ÁLLT A MUNKÁSMOZGALOMBAN

Szabó Ervin születésének 100. évforduló jára

Szabó Ervin, a magyar munkásmozgalom nagy alakja és vezetője 1877. augusztus 22-én született Szlancán, Szlovákiában, mely akkoriban az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozott.

Az apa halála után a család Uzshorodra költözött át. 1887-től 1895-ig Szabó Ervin az uzshorod-i főgimnáziumban tanult és kitüntetéssel fejezte azt be. A budapesti könyvtárban (mely ma az ő nevét viseli) fennmaradtak Szabónak az édesanyjához írt levelei, s ezekből egy kiemelkedő íjjel körbe rajzolódik ki.

1895-ben a budapesti egyetem jogi karán kezd tanulni. 1897-1898-ban pedig Bécsben folytatja tanulmányait. Itt került kapcsolatba az orosz forradalmi emigránsokkal. Jászi Oszkár, Szabó első életrajzírója és barátja, századunk magyarországi demokratikus mozgalmainak ismert lényezője 1921-ben kifejtette, hogy Szabó igazi forradalmárrá vált az orosz környezetben.

Bécsben kapcsolatot teremtett a Külföldi Orosz Szociáldemokraták Szövetségével, melyet az OSZDMP I. kongresszusán a párt külföldi képviselőként ismertek el (tegyük hozzá, tagjai között ebben az időben többségben voltak az opportunista elemek).

Hazaérkezése után Szabó továbbra is együttműködött a Szövetséggel és tevékenyen részt vett az illegális irodalom terjesztésében. Oroszországba Budapesten, Bukaresten, Odesszán és más városokon keresztül juttatták el a küldeményeket. Kétségtelen, hogy Szabó a tevékenység során jól ismerhette a külföldi tiltott irodalom lerakatainak hálózatát, melyből

Bones-Brucjevic, Lenin harcslársa is ír emlékirataiban. Kifejti, hogy ilyen lerakatok voltak Európa több nagy városában, köztük Budapesten is, s ahhoz, hogy az anyagok eljussanak Oroszországba, segítségét nyújtottak a „helyi” szocialisták is.

Szabó szoros kapcsolatot tartott fenn az orosz forradalmárokkal a XIX. század végén és századunk elején, amikor az orosz forradalmi mozgalomban a marxizmus győzedelmeskedett a kishurbzsa és utópista szocialista eszmék fölött, és egyértelműen vezető eszmévé vált. Mindez megalapozta forradalmi világnézetét, nagy lényegyet nyújtott számára, ami tükröződik is Szabónak a forradalmi mozgalomról írt cikkeiben. Ő volt a mozgalom egyik legavatottabb ismerője Magyarországon. A későbbiek során a Magyar Szociáldemokrata Párt központi sajtószerveinek, a Népszavának állandó vezércikkírója lesz; a párt egyre letelebb teoretikusaként tartják számon, a bűrszárny eszmei irányítója és szervezője, aki letelepi a párt vezetőinek reformizmusát és opportunizmusát.

1901. áprilisában a II. Internacionálé Nemzetközi Szocialista Irodalmi Bizottsága felhívta a világ valamennyi országát, hogy fejezzék ki szolidaritásukat az orosz proletariátus hőies harcával. Április 30-án a Népszava hasábjain Szabó felteszi a kérdést: van-e meghálálása Európa Oroszország elnyomott népeinek jaitaván? A cikk a magyar munkásokhoz szóló felhívással fejeződik be — szolidaritásra szólít fel a harcoló orosz munkásokkal Szabó tevékenen értékelte az 1905-1907-es orosz forradalom jelentőségét, és

szinte minden írásából fiesendül a forradalom iránti éhkönyv.

Azokban az években, amelyekben a magyarországi belső problémákról ír, konkrét statisztikai és szociológiai adatokra támaszkodva rámutat, hogy miért hagytak el oly tömegesen az országot a munkások, mi az oka nyomorúságának. Ir. néhez hízkai munkájukról és könyörtelen társalmánvólakról, a nagy halandó-ágról stb. Szabó letelepi a rendőri szerek terrorját, a hatalmi apparátus, a burzsoá sajtó korrumpcióját.

Ebben az időben kitéjt a publicisztikai tevékenysége lényegesen eltér a szociáldemokrata párt hivatalos vezetőknek megalkuvó, oportunistá ideológiai vonalától. Szabó szerint a munkásmozgalom átfogja az élet valamennyi szféráját, problémáját, a gazdasági, a társadalmi és a szellemi élet egyaránt. Az osztályharc valamennyi formáját a dolgozó tömegek

öntudatos szocialista nevelése legmagasabb iskoláinak tekintette. Azt vallotta, hogy amennyiben az osztályharcot következetesen folytatják gazdasági, politikai és kulturális téren, a forradalmi eszmét aktívan népszerűsítik, továbbá párt-, szakszervezeti és kulturális-közoktatásügyi intézkedéseket szerveznek — mozgósítani lehet a magyar társadalom haladó erőt, a proletariátust, az elnyomott nemzetiségeket, az egyetemi hallgatókat, a haladó értelmiséget a fennálló rendszer elleni harcra.

A keresztény-szocializmus éles bírálata, a magyarországi jogfosztott nemzetiségek érdekeinek védelme, a nemzeti kérdések marxista szemszögből való megközelítése, a hazafiság és az internacionizmus problémaköre — mindez helyet kapott Szabó Ervinnek a Népszavában publikált cikkeiben. Lassan körje kezdett tömörülni a párt fiatal aktivistáinak csoportja, akik a továbbiakban nagy szerepet játszottak a kommunista párt megalakításában. Közöttük találjuk Vágó Bélát, Alpári Gyulát, Vántus Károlyt, Kun Bélát.

Abban az időszakban, amikor Magyarországon az osztály- és társadalmi harc a végsőkig fokozódott, amikor az oroszországi forradalom mind nagyobb hatást gyakorolt a társadalom széles rétegeire, Szabó Ervin csoportjának tevékenysége óriási jelentőséggel bír.

De nem lebecsülendő érdeme Marx és Engels válogatott műveinek kötetes kiadása sem (1905—1909). Ennek ő volt a szerkesztője: bevezetésekkel és jegyzetekkel járta el, átnézte a fordításokat. A kiadvány szinte felbecsülhetetlen értékű tudományos kommunizmus eszméinek magyarországi népszerűsítése szempontjából. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy

Marx és Engels egyes műveivel írott bevezető cikkeiben, Szabó anarchoszindikalista elveket fejtette ki. Ezzel magyarázható az a tény is, hogy amikor az 1905—1907-es orosz forradalom után a magyarországi szociáldemokrata pártban véglegesen megerősödött a baloldali irányzat és maga a balszárny, Szabót nem találjuk annak soraiban.

Csupán az új történelmi helyzetben, az első világháború éveiben közeledik ismét a szocialista munkásmozgalomhoz. Említést értemel, hogy 1914 vége felé a Szocializmus c. folyóiratban foglalkozik a háború témájával és alapjában véve helyes értékelését adja az imperialisták érdekeit szolgáló világégésnek. Kortársai és visszaemlékezői szerint a vérzivataros években Szabó Ervin rendkívül nagy figyelemmel kísérte az oroszországi eseményeket. 1916-ban, amikor már könyvtárigazgató volt a fővárosban, orosz nyelvű folyóiratokat szervezett a könyvtár munkatársai számára.

1917 áprilisában a Huszadik Századnak, a Társadalomtudományi Társaság folyóiratának hasábján Szabó az oroszországi forradalmi eseményeket és a béke kérdéseit boncolgatja. Kiemeli a februári forradalom jelentőségét és nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az orosz forradalom örömet és lelkesedést vált ki a fáradt, békére vágyó néptömegek körében. Szabó nézeteinek alakulása, fejlődése terén fontos hely illeti meg Imperializmus és tartós béke c. reiciklámát, melyet 1917 májusában tartott meg. Ebben rámutatott az állam szerepére az első világháborúban. Ha a nemzetközi tüke és azok az államok, melyeket a tüke irányít, nem biztosítják most a békét és nem szándékoznak ezt meg-

tenni a jövőben sem, akkor elsődleges feladat a nemzetközi összefogás erejével fellépni az ilyen államok ellen és helyükre népi államokat állítani — vallotta Szabó.

Nemes Dezső, aki jelenleg a Népszabadság főszerkesztője. A magyar munkásmozgalom történetéhez című munkájában annak a meggyőződésének ad hangot, hogy Szabó életének utolsó szakaszában — főként a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására — közel került a marxizmushoz. Am az 1918. szeptember 30-án bekövetkezett halál megszakította a munkásmozgalom e nagy alakjának életútját.

...A Pravda 1918. október 10-i számában nekrológ jelent meg. Szerzője Kun Béla volt, aki kifejtette, hogy egyes nyugat-európai ál-marxistákkal ellentétben Szabó Ervin a marxizmus igazi forradalmi teoretikusa volt. Egy hónappal halála előtt Moszkvában megalakult a Szocialista Társadalomtudományi Akadémia. Lenin, aki nagy figyelmet fordított ennek az akadémiának a létrehozására, javasolta, hogy tagjainak soraiba vegyék fel a »külföldi marxista erők« képviselőit is. Az Izvesztija 1918. szeptember 1-i számában közölte az Oszorosországi Központi Végrehajtó Bizottság rendeletét Szergejev aláírásával, melyben felvették sorolva a Szocialista Társadalomtudományi Akadémia hazai és külföldi tagjai. Közöttük találjuk Szabó Ervint is...

Szabó Ervin bonyolult és ellentmondásos úton haladt a marxizmus felé. Ugyanakkor minden tevékenysége és ingadozása ellenére is rangos helyen áll a munkásmozgalomban, emléktisztelet és halálozói a szocialista Magyarországon.

Jegorov Jevgenyij

Szabó Ervin és az orosz forradalmárok

Szabó Ervin (1877—1918), aki a magyar munkásmozgalomban a forradalmi szocializmus egyik úttörője volt, széles körű levelezést folytatott mind honfitársaival, mind pedig az ország határain kívül élő különféle személyekkel. Több mint száz külföldivel tartott fenn szoros kapcsolatokat és állt velük levelezésben századunk elején. Mindazok számára, akik a magyar munkásmozgalom e kiváló alakjának tevékenységét tanulmányozzák, Szabó Ervin levelezése fontos kitérőszolgálat. Különösen érdekesek és jelentősek számunkra az orosz szocialistákkal váltott levelei, akiktől 1899 és 1910 között több mint 110 levelet kapott. Ezeket német nyelven írták.

1897—1898-ban Szabó Ervin Bécsben tartott, ahol közvetlen kapcsolatba került az emigráns forradalmárokkal. Első életrajzírója, a századforduló demokratikus mozgalomának neves tényezője, Jászai Oszkár, 1921-ben kifejtette, hogy Szabó Ervin az orosz környezetben, az orosz emberek társaságában vált igazi

marxistává. Legközelebbi barátai közé tartoztak Kijacsko Szamuil (1851—1914) forradalmi narodnyik családjának tagjai. Szabó Ervin a Bécsből való visszatérése után Budapestről is állandó levelezésben áll Kijacskokkal. Nem mindennapi egyénisége végső kikristályosodásának időszaka ez. Szenvedélyes munkaszeretet, kemény önfegyelem, erkölcsi tisztaság, kimeríthetetlen alkotói tűz — ez jellemezte a kiemelkedő tehetségű kezdő forradalmárt. 1899. május 20-án kelt levelében Kijacsko ezt írja: »Az összes lehetséges fájdalmas érzések, csalódások belső kompromisszumok stb. az Ön számára sem elkerülhetők, ezek hozzátartoznak a fejlődés folyamatához. Annak viszont örülök, hogy Ön most visszatért ahhoz az egyedül helyes vezérelvhez, hogy az élet sodrának közepébe vessen magát. Minden egyéb, bármilyen szép vagy kecsegtető legyen is, mindig reménytelen befutás marad a szűk mellékösvényeken, melyeknek minos kivételétől és amelyekből a széles útra min-

...nehezebb és fájdalmasabb lesz a visszatérés...
 1904 tavaszán Kijacsko Szamuil arra kérte levelében Szabó Ervint, hogy írjon cikket »Szociáldemokrata mozgalom Magyarországon« címmel a Plehanov szerkesztésében készülő, a szocializmus különféle kérdéseit tárgyaló kötet számára. A kötet anyagának összegyűjtését Leitelen doktor, a szociáldemokrata párt tagja, a későbbi bolsevik végezte. »...Őn a legalkalmasabb személy, aki ezt a cikket megírhatja...« — írta Kijacsko. Arra kéri Szabó Ervint, térjen ki a cikkében néhány fő témára, többek között adjon általános képet a magyarországi szociáldemokrata mozgalom tevékenységéről, eddig megtett útjáról, fejlődéséről, a magyar szakszervezeti mozgalom fellendüléséről. Szabó néhány nap múlva megírta a cikket, s elküldte a Bécsben élő Freidel orosz emigránsnak. Sajnos, a cikk további sorsáról mit sem tudunk. Szabó Ervin és Kijacsko levelezése 1910-ig folytatódott.

Negy barátság fűzte őt Tyeplov Pavelhez is, aki a bécsi orosz emigránsok csoportjának vezetője volt. 1899 március 23-án kelt levelében az utóbbi ezt írja Szabónak: »Csak haladjon tovább a megkezdett úton... ismerkedjen meg közelebről a társadalmi-politikai viszonyokkal, általában az irodalommal, a munkások helyzetével és különböző kategóriáival... ismerkedjen meg a mozgalom gyakorlati emberével...« Tyeplov rámutat magyar barátjának arra, hogyan teremthet szorosabb kapcsolatokat a dolgozókkal a forradalmi harcban. Később, amikor Sziphériába száműzik őket, megírja pontos címét Szabónak, és arra kéri, küldjön neki újonnan megjelent könyveket. Egyik leveléből megtudjuk, hogy Szabó Ervin Oroszországba szándékozik utazni, alaposan meg akart ismerkedni az ottani emberekkel. Tyeplov tanácsot ad neki ehhez: »...nem lenne nehéz akár egy magyar vagy bécsi szerkesztőségől útlevelem megírására megbízást kapni. Adott esetben összeállíthatna egy jó körutazási jegyet, meglátogathatna Oroszország és Szibéria legérdekesebb városait...« 1904. február 18-án a politikai elítéltek egyik jakutiai csoportja lázadást szervezett a helyi hatóságok fokozódó önkénye ellen. Ennek egyik résztvevője maga Tyeplov volt. Letartóztatták és 12 évi kényszermunkára ítélték. 1904 szeptember 8-án a Népszava — egy francia hírforrásra hivatkozva — részletesen beszámolt az eseményekről. Aligha férhet kétség hozzá, hogy ezeket az információkat valójában Szabó Ervin juttatta el a lap szerkesztőségéhez...

Szabó Ervin jelentős mértékben hozzájárult a marxizmus eszméinek magyarországi propagálásához és terjesztéséhez. Az ő szerkesztésében jelentek meg 1905 és 1907 között Marx és Engels válogatott művei. Csaknem egy fél évszázadon keresztül ez volt a marxizmus megalapítói zseniális munkáinak egyetlen

kiadása Magyarországon. Az első kötet megjelentetésének előkészületei során Szabó tanácsot kért Plehanovtól. A levél 1904. március 4-én kelt és azt a leningrádi Plehanov-házban őrzik. Az érdekes dokumentumot azóta publikálták: Váradí-Sternberg János uzhorodi professzor 1971-ben kiadott »Utak és találkozások« c. könyvében jelent meg. A levélben Szabó Ervin arra kéri Plehanovot, hogy adjon übáigazítást neki, hol található Marx és Engels »Kommunista Kiáltvány«-hoz írt német nyelvű bevezetőjének eredeti példánya. Idézzünk a levélből: »A »Kommunista Kiáltvány« harmadik kiadásában megjelent előszavában Engels oroszból a Zaszulics-féle Kiáltvány-fordításhoz írt előszót. Nem tudni azonban, teljes-e ez a szöveg, vagy sem. Jelenleg Marx és Engels művei teljes gyűjteményének magyar fordítású kiadása készen áll... Elhatározásom..., hogy felveszek a kiadványba minden előszót, amelyhez ilyen vagy olyan formában Marxnak és Engelsnek köze volt, tehát az oroszit is. Ezért engedje meg, hogy kéréssel forduljak Onhoz: abban az esetben, ha a kiadott előszó nem tartalmazza teljes egészében az orosz szöveget, küldje el nekem az azt tartalmazó kiadványt.«

1904. április 21-én Genfből Plehanov többek között ezt írta Szabónak: »Azért nem válaszoltam Önnek rögtön, mert azt kutattam, milyen sorsra jutott annak az előszónak az eredetije, melyet Marx és Engels írt a »Kommunista Kiáltvány« orosz fordításához. Nem a mi elvtársaink kezében van... Ami a fordításunk alapját képező másolatot illeti, az alighanem Párizsban lesz Lavrov íratál között... A magam részéről, folytatom a nyomozást, hogy megtudjam, nem lehetne-e ráakadni a szóban forgó másolatra...«, mihelyt megtudok valamit, írok Önnek...«

Szabó Ervin orosz levelező partnereit között találjuk Ivansin V.-t is (1869—1904), aki egyike volt a Harci Szövetség a Munkásosztály Felszabadítására nevű lenini marxista munkásszervezet tagjainak perében elítélt személyeknek. 1898-ban emigrált, tovább folytatva forradalmi tevékenységét, aktív munkatársa volt a »Rabocseje Gyelo«-nak (Munkásügy). A kettőjük közötti levelezésből kiűnik, milyen fontos szerepet játszott Szabó Ervin abban, hogy az illegális irodalom eljusson Párizsból és Genfből Oroszországba. 1902 májusában találkoztak is, megbeszélték az illegális tevékenység különféle kérdéseit. A levelekből kiűnik, hogy Szabó a Budapestre érkező könyveket, brosúrákat Románián keresztül küldte el Odesszába. Szabó Ervin írásos hagyatéka azt bizonyítja, hogy a munkásmozgalom e nagy alakja szoros kapcsolatban állt az orosz forradalmárokkal. Ok is hozzájárultak forradalmi világnézetének kialakításához, sok fontos anyaggal látták el, s mindez tükröződött Szabó Ervin alapos, mélyenszántó munkáiban.

Jegorov Jevgenyij

A kutatók jegyzetűzetéből

A GIMNAZISTA SZABÓ ERVIN

1903-ban írott önéletrajzában olvassuk: »Születtem Szlancán, Arva megyében 1877. augusztus 23-án. A középiskolát az ungvári kir. kat. főgimnáziumban végeztem, mindvégig jeles eredménnyel.« Valóban, Szabó Ervin az 1887/1888. tanévtől kezdve nyolc évet töltött az iskola falai között, és itt tette le az érettségit is 1895 júniusában.

Az ungvári főgimnázium 1646 óta működött. 1795—1796-ban itt tanított Daya Gábor költő is, aki itt is halt meg.

A családapa halála után területi székvárosunkba költözött Szabó család a Csatorna utca 3. számú házban lakott (ma Újraegyesülés sétány). Szabó Ervin a hosszabb ideig Budapesten vendégeskedő

édesanyjához intézett német nyelvű levelei alapján némiképp rekonstruálhatjuk az itt töltött éveket. A levelek arról tanúskodnak, hogy a család anyagi gondokkal küzdött. Teheneket, tyúkokat tartottak és a tej, tojás értékesítéséből jutottak némi pénzhez. Az ebből eredő gondok, a tej házhozszállítása, az elszámolások stb.

nagyrészt a gimnazista diák válá-
lára nehezdedtek. Ezenkívül francia
nyelvből korrepetált fiatalabb diá-
kokat és így is keresethez jutott.

A gimnazista Szabó Ervin szü-
kös életkörülményeiről alkothattunk
képet 1895. március 14-i ugyancsak
édesanyjához címzett leveléből is,
amelyben azt írja, hogy »hamarosan
nem tudom hordani tovább a
kabátomat, és mivel felöltöm nincs,
nagyon kérek, hogy a bácsi hol-
mija közül valami tavaszi vagy
nyári kabátot küldj... mivel az én
 régi szürke kabátomban valóban
bojtányosan nézek ki... astán az
átlalad küldött dolgokat gyorsan
átalakítottam...«

A magyarországi munkásmozga-
lom kivágású alakjának területi
székvárosunkban folytatott tanul-
mányairól mindeddig csak szűkszavú
beszámolókból szerezhetünk
tudomást. Pedig az iskolában töltött
évek döntő jelentőségűek, hiszen
ekkor szerzi meg alapvető műveltségét
és alakulnak ki nézetei.

Amint Soós Pál egyik tanulmányában
megállapítja: »Szabó Ervin
szocialista pályakezdetének, de
túl ezen, egész pályafutásának
egyik lényeges kérdése: honnan
eredt, milyen forrásai voltak a szociá-
laldemokrata mozgalomba alig
több mint húszévesen bekapcsolódó
és meglepő hirtelenséggel leg-
több nemzedékű társai fölé magasodó
fiatalember forradalmi presztízsé-
nek?«

A kérdésre adandó válasz szem-
pontjából érdemes szemügyre ven-
ni a város századvégi gazdasági
és közállapotát, lakosai számát és
tagozódását. »Ungvár rendezett tan-
nású város — olvassuk a Pallas
Nagy Lexikona 1897-ben kiadott
16. kötetében a Th. V. jelzéssel kö-
zölt cikkben —, Ung vármegyében,
az Ung folyó két partján és az Al-
föld szélén fejlődő város.« A lexikon
adatai szerint a városban 1850-ben
még csak 6677-en laktak, míg a 90-es
évek közepén már 11793 lakosa volt.
Ezt a kimutatást kiegészíthetjük az
1891-es népszámlálás adataival, miszerint
a város 34 utcáján 1308 házat szá-
máltak és közülük 83 volt egyemele-
tes és mindössze kettő a kétemeletes.
A lakosság foglalkozását illetően
a Pallas Nagy Lexikona szerint
»ipart »ipart és kereskedelmet űznek,
jelentékeny az agyag- és porcelán-
ipar, kocsigyártás, bútorgyártás,
malomipar és fűrészipar. Van
vasútja, posta és táviró hivatala és
posta takarékpénztára. A szabad-
forduló körül a városban mintegy
400 üzlet tartott nyitva és két bank
működött. A város legjelentősebb
üzeme a »Mundusz, amely fűrész-
teleppel is rendelkezett és az itt
dolgozó munkások száma meghaladta
a félézret. Az agyag- és porcelán-
gyártás 120 embert foglalkoztatott
és a város összes üzemeiben mintegy
900—1000 munkás volt, akik között
mind nagyobb teret nyertek a szociá-
ldemokrácia eszméi. A szocializmus
eszméinek a

munkások körében való térhódítá-
sáról többször cikkeztek a városban
hetenként megjelenő polgári
lapokban is. A Szabó család ide-
költözésének évében, azaz 1886-
ban, az Ung c. lap folytatásokban
közli Mészáros Károlynak »A munká-
skérdés Ung megyében« című érteke-
zését, melyben a neves történész és
publicista többek között azt írja:
»Ung megyében nevezetesen egy
speciális és szembetűnő köznyavalya
az, hogy itt nagyon sok a szegény,
vagyontalan ember...«

Szabó Ervin tanulóéveiről bő-
séges adatokkal szolgálnak az
évenként megjelenő gimnáziumi érte-
sitők. Az első idevagy utalást az
1887—1888-as tanévről szóló több
mint százoldalas értesítő tartal-
mazza. A 86. oldalon találjuk az I/A
osztály tanulójának érdemjegyeit,
köztük Szabó Ervinét is.

Nyolc tantargyból (számtan, le-
íróföldrajz, rajzoló geometria,
szépirás, vallás, magyar nyelv,
latin, torna) jelest kapott, de er-
kösi viseletből csak »jó«-t. A kö-
vetkező két évben megjelent érte-
sitőkből kiténik, hogy a második-
tól kezdve a főárva kisdíjak tan-
díjmentességet élvezett. Ezt az osz-
tályt tiszta jelesre végezte. A har-
madikban tornából esüszött be a
»jó«, a negyedikben franciából,
hetedikben megint tornával volt a
baj, míg az utolsó évben bölesé-
zeti előtanból volt »jó« jegye.

Az 1895 júniusában megtartott
érettségi vizsgákon negyvennyolc
diákból öten (köztük Szabó Ervin)
bizonyultak jeles tanulóknak. Er-
ről hírt ad az egyik helyi lap, az
Ungvári Közlöny is. Ez a tudósítás
megemlékezik az érettségizők
multságáról is, amely a »Pannonia
csinos kertjében« volt megtartva,
ahol »a megjelent közönség igen
jól mulatott, a hölgyek Lányi Gyula
zenéjének élvezete mellett táncoltak
a popogós csárdásokat.«

Nem véletlen, hogy ezt a látszó-
lag érdektelen gimnáziumi vonat-
kozású hírt éppen az Ungvári Köz-
löny publikálja. A lapot ugyanis
Schönger Ferenc vezetésével »a
gimnáziumi tanártestület... társadal-
lomra hatni akaró törekvése« jegy-
ében az intézet tanárai alapították
1883-ban.

A főgimnáziumban »ekkoriban
köl képzett, komoly műveltségű tan-
nári gárda működött. Itt tanított
egészégtant (1893-tól kezdve) a
város nagy tekintélynek örvendő
orvosa, a Budapestest majd Bécs-
ben végzett Novák Endre, a köz-
köz-igazgató főorvosa, a bába-
képző intézet tanára. Mindenna-
pos hivatali és társadalmi elfoglaltsága
mellett tudományos munkáival
is foglalkozott. 1893-ban jelent
meg egy tanulmánykötetét
»Közegészség, mint közgazdasági
tényező« címmel. A kiváló orvost,
akinek ma nevét utanev és
emléktábla őrzi városunkban, Szabó
Ervin nemcsak az iskolából ismer-
te. Leveleiből tudjuk, hogy bejá-
ratos volt hozzájuk: telet hordott
a családnak.

Jól képzett tanár és eredeti em-
ber volt Laudon István (1862—
1929), aki magyar nyelvet, valamint

latin és tornát tanított. Külön-
ösen mint műkedvelő botanikus tűnt
ki. Házához kapcsolódó teikén (ma
a Szóvát utca egyik udvara) arbo-
rétumot létesített egzotikus fákkal
és bokrokkal, amelyeket maga szer-
zett be afrikai utazásai során.
Laudon a második osztályban Szabó
Ervin osztályfőnöke volt.

A harmadik, negyedik, hetedik
és nyolcadik osztályban Szabó Ervin
osztályfőnöke a matematikát és
természettudományt előadó Medvigy
István volt.

A tanári kar tevékeny tagja volt
Schönger Ferenc történész, aki egy
módszertani könyv és néhány öko-
ri írással a foglalkozó értekezésé-
szerzője volt. A latin szakos Vaid-
daffy Géza római klászikusok in-
dult fordította és egy görög olvasó-
könyvet szerkesztett. A bölcseleti
előtűnt előadó Hódosy Lászlónak az
akkor nyelvtől és a székiy írás
eredetéről jelentek meg értekezései,
és egy középiskolai földrajzköny-
vet is írt. Wleczek János, aki a né-
metet tanította, egy nyelvi tankönyv
és néhány pedagógiai kérdéssel
foglalkozó cikk szerzője volt. Szabó
Ervin rajzoló geometria tanára
a kiváló közpömvész pedagógus,
Hevederle Ferenc volt. Mazich Ede
a magyar irodalom tanára, a
XVIII. századi irodalomról és Pe-
töfölről írt munkákat. Ő volt a dia-
kok Dayka Kör önképzőkörének
a vezetője, a kör munkájában részt
vettük Szabó Ervin is.

Egyik volt osztálytársa, László
Aladár, az ismert újságíró és szin-
padi szerző visszaemlékezéséből
tudjuk, hogy Szabó Ervin már a
gimnázium alsó osztályában kitűnt
szorgalmával és komolyságával:
»Kisdíjakok voltunk még, a harmadik
B osztályba jártunk. Szívesen
tanultunk, de — mi tagadás —
szívesen pajkoskodtunk is. Szabó
Ervin, bár szűkebb társaságunkhoz
tartozott, nem vett részt a játé-
kunkban, már akkor elmélyedt a
tanulmányokban. Tanult, folyton
csak tanult. Hihetetlen ambíció la-
kozott a kis Szabó Ervinben.«

Szabó Ervin már ifjúkorában el-
jegyezte magát a könyvekkel. »Ne-
kem abban a szerencsében volt
részem — írja egyik vallomásában —,
hogy a szülői házban viszony-
lag nagy és igen gondosan össze-
állított könyvtár állt rendelkezé-
semre. Így a világirodalom leg-
javával már akkor ismerkedtem
meg, amikor társaim meg az isko-
lai szerzőkkel vesződtek.« Nem vé-
letlen tehát, hogy a könyvtárludo-
mannyal később előszeretettel fog-
lalkozó Szabó Ervin a hetedik osz-
tályban az önképzőkör alkonytá-
rosaként működött. A nyolcadik-
ban ő a Dayka Kör főkára. De é-
közben egyelőre ismeretlen okok-
ból lemondott tisztségéről. Ugyan-
ekkor egy bizottság tagja, amely
az önképzőköri gyűléseken az iro-
dalmi műveket volt hivatva érté-
kelni. A könyvtárosi megbízatást
Szabó Ervin végig megtartotta, és
mint az értesítőből tudjuk, több-
bedmagával összeállította az önké-
pzőkör könyvtárának jegyzékét.

»Körünk munkásságának általá-
nos jellemzésénél megemlítjük azt
a tényt — olvassuk az 1894—
1895-ös gimnáziumi értesítőben —
hogy Szabó Ervin VIII. osztá-
lyos tanuló a többek közreműkö-
désével nagy szorgalommal össze-
állította a Körünk könyvtárban

található folyóiratok és gyűjteményes művek repertoriumát, mely a Kőr költségen kinyomtatva a tanuló ifjúság rendelkezésére áll. A kiadvány Székely és Illés könyvnyomdájában készült és következő címmel jelent meg: »Az Ungvári Kir. Kath. Főgimnázium ifjúsági önképző Dayka Körének könyvtárában lévő folyóiratok és gyűjteményes művek tudományos repertoriuma. Többek együttműködésével összeállította Szabó Ervin

VIII. osztályos/ tanuló, Ungvár, 1894.« Ez a 99 oldalas könyvecske a kiváló szocialista gondolkodó, a könyvtártudomány egyik magyarországi úttörője első nyomtatásban megjelent műve.

Gimnáziumi tanulmányainak befejezését követően a 18 éves Szabó Ervin Budapestre került a jogi egyetemre. Ez az időszak azonban már kívül esik tanulmányunk körén. Mindaz azonban, amit a gim-

nazista Szabó Ervin életéről, tanulmányairól, első benyomásairól megtudunk, hozzájárulhat későbbi munkásságának megértéséhez.

Váradi-Sternberg János,
az Uzshorodi Allami Fgyetem
professzora,

Jegorov Jevgenyij,
a berehovári kerületi Ut a Kom-
munistához Kolhoz pártser-
vezetének titkára.

Egy elkallódott Szabó Ervin-írásról

AZ UTOBBI években örvendete-
sen megszorodtak Szabó Er-
vin irodalmi hagyatékát tartalmazó
kiadványok és tovább gazdagodott
a kiváló magyar szocialista teoretikus
és tudós életével és tevékenységével
foglalkozó irodalom is. A magyar és
a szovjet tudósok eredményesen tanul-
mányozták Szabó Ervin kapcsolatait,
írásait orosz vonatkozásait, de ebben
a tekintetben még sok a tennivaló. Ez
alkalommal a nagy forradalmár orosz
kapcsolatainak eddig ismeretlen epi-
zódjára szeretnénk felhívni az olvasók
figyelmét.

Szabó Ervin politikai és ideológiai
fejődésében jelentős szerepet ját-
szottak azok az orosz politikai emigránsok,
akikkel Bécsben, az ottani
egyetemen folytatott tanulmányai során
ismerkedett meg. Közülük a legje-
lentőbb személyiség Kijacsko Szemjon
Lvovics (1851—1914), Marx művel-
nek egyik első oroszországi tolmácsoló-
ja és népszerűsítője volt, aki még a
múlt század 70-es éveiben hagyta el
hazáját és politikai emigránsként az
osztrák fővárosban élt. Az orosz for-
radalmár és Szabó Ervin közötti szor-
os kapcsolatokra jellemző, hogy a
nemrég megjelent kétkötetes »Szabó
Ervin levelezése« c. kiadvány Kijacs-
ko Szabóhoz intézett 32 levélét tar-
talmazza az 1899—1910-es évekből. Az
orosz forradalmi emigráns a maga és elv-
társai nevében gyakran juttatott el megbí-
zástokat magyar barátjához, aki
tehetsége és lehetősége szerint telje-
sítette is őket. Ebben a tekintetben igen
fontos Kijacsko 1906. április 6-án
Bécsben keltezett levele, amelyben
arra kérte fel Szabót, hogy írjon egy
cikket »Szociáldemokrata mozgalom
Magyarországon« címen egy készülő
orosz nyelvű szocialista lexikon szá-
mára. »Az egész mű Marx Tőke c.
művének I. kötetével lenne kb. azonos
terjedelmű és — már amennyire ez
lehetéges — tájékoztatást adna a
szocializmus kérdéskörének minden ér-
demleges részletéről« — olvassuk a
levélben. De azt is megtudhatjuk, hogy
a lexikon »Letteisen úr magánvállal-
kozásaként, de az Iszkra zászlaja alatt
és Plehanov barátunk szerkesztésé-
ben jelenik meg.« Kijacsko a vállalko-
zást, amelynek egyik kezdeményezője
és aktív kivitelezője Lenin volt, nagy-
on hasznosnak és támogatásra méltó-
tnak tartotta, és arra kérte Szabó Er-
vint, hogy vállalja el a tanulmány el-
készítését.

A »Szabó Ervin levelezése« c. kiad-
vány szerkesztője a levélhez fűzött
kommentárjában mindössze azt jegyez-

te meg, hogy nincs tudomása arról,
hogy az említett munka megjelent vol-
na. De nem találunk felvilágosítást a
kiadvány jellegéről sem és igen szűk
szavúan jellemzik a Kijacsko-levélben
említett Letteisen Gavrilót (1874—
1919) is, aki Lenin közel harcostársa
volt. Letteisen 1895-ben tagja lett a
Lenin által vezetett Munka Felszabadít-
ása csoportnak, majd az Orosz Szociá-
ldemokraták (Külföldi) Szövetségének,
s az Oroszországi Szociáldemokrata
Párt II. kongresszusa után a bolsevik-
okhoz csatlakozott, több bolsevik lap
munkatársa volt, és támogatta Lenint a
Plehanovval folytatott vitájában. A
Nagy Októberi Szocialista Forradalom
után az Oroszországi Központi
Végrehajtó Bizottság tagjaként tevé-
kenykedett és 1919-ben halt hősi halált
a Kolcsak elleni harcokban. Letteisen
a század elején Párizsban tartózkodott,
ahol Lenin támogatásával a szocializ-
mus múltját és elméletét tükröző orosz
nyelvű lexikon kiadásán fáradozott. A
kiadvány szerkesztését az akkor még
Leninnel jóllás Plehanov vállalta el,
míg a cikkek megírásával Letteisen az
orosz és a nemzetközi szocialista mun-
kásmozgalom kiváló személyiségeit biz-
tá meg.

A szocialista lexikon első füzetének
sajtó alá rendezése az év végére elké-
szült. Erről tanúskodnak Lenin 1904.
december 3-án Párizsban keltezett és
Krupszkajához intézett levélének kö-
vetkező sorai: »Ma küldtem üzleti le-
velet Boncsnak. Kifejejttem belőle
egy fontos dolgot: 3 ezer példányban
kell kinyomtatni (Letteisen szótárát);
ezt feltétlenül tudnia kell az árkalku-
láció miatt. Azonnal! mond meg Boncs-
nak!«

A levélben Boncs-Brujevics, ismert
bolsevik forradalmárról, a bolsevikok
péttervári Vperjod nyomda- és kiadóváll-
alatának a vezetőjéről, a szocialista
lexikon első részének kinyomtatásá-
ról van szó, amelyben nyomtatásra ké-
szén állott Szabó Ervin tanulmánya is.
Hogy ez valóban így volt, erről tanú-
skodik a leningrádi Plehanov emlékmű-
zeum kézirattárában található nyomta-
tot reklámhirdetmény a lexikon előfi-
zetést feltételeiről. A hirdetménynek a
levélbenban kérésünkre elkészített fony-
képmásolatán az első füzetben szereplő
125 című (az orosz ábcé szerint a-tól
g-ig) van felsorolva. Ezek közt talál-
juk a Szabó Ervin által készített »Ven-
gerszkoje rabocseje dvizsenyije« (»A
magyar munkásmozgalom«) c. tanul-
mány címét. Itt jegyeznék meg, hogy
ugyanabban a felsorolásban szerepel az

Agrárkérdés c. cikk, melyet, mint Len-
nin életrajzából kitűnik, ő írt a »So-
cialista lexikon« számára. De ez a Len-
in-mű, valamint az elkészült rész többi
cikket (közülük a Szabó Ervin tanul-
mány is) nem jelentek meg és hollé-
lük ismeretlen. Ez összefügg a »So-
cialista lexikon« illetve a Boncs-Bru-
jevics által vezetett nyomda sorsával.
Minden valószínűség szerint a lexikon
első füzete sikerült kinyomtatni, de
1906 novemberében Boncs Brujevicsot
letartóztatták, a nyomdát és ennek a
raktárát a rendőrség lefoglalta és fel-
telezhető, hogy a munka elkészült ré-
szét és kéziratát elkobozták. Annyi
biztos, hogy az anyagnak nyoma ve-
szett, s a szovjet kutatók erőfeszítései
ellenére sem sikerült mindeddig elő
keríteni.

Szabó Ervin lapangó tanulmány-
ának terjedelmét és tartalmára követ-
keztelem lehet Kijacsko 1904. április
6-i levéléből. »A cikk legyen tömör,
nem hosszabb, mint a Neue Zeit 3—4.
oldala« — olvassuk a terjedelmére vo-
natkozólag. A tanulmány felépítésével
kapcsolatban a megrendelő két pont fel-
vázolását igényelte: »1. Általános átke-
ltés a magyarországi szociáldemok-
racia történetéről és annak helyzetéről.
2. A magyarországi szakszervezeti
mozgalom fejlődése és jelenlegi állása.
Természetesen itt csak kézzelfogható
tényekre van szükség, adatokra és szá-
mokra, kerülve a mellékes dolgokat, az
elmélekedéseket, a lírát stb. (De Ön
tudja a legjobban, hogyan kell ezt csinálni.)«

Ehhez csak annyit teszünk hozzá,
hogy a kiváló magyar szocialista teore-
tikus valóban értett az íráshoz, és az
orosz bolsevikok megrendelésére kü-
szült. »A magyar munkásmozgalom« c.
tanulmányát nyilván a hozzá méltó
színpadon, igényesen írhatta meg. Vé-
gezettel itt talán még kifejezzenk
azt a reményt, hogy a további kutató-
sok során mégis előkerül Szabó Ervin
nemzet nyelvű forralmazmánya.

De függetlenül a tanulmány előkerü-
lésétől, a felvázolat Szabó Ervin orosz
és zekötetűsín-ek, az orosz magyar
forradalmi kapcsolatoknak ismeretlen,
és feltétlenül érdeklődésre számot tar-
tó mozzanataira vetnek fényt.

Jegorov Jevgenyij,
a berehovári kerületi Ut a Kom-
munistához Kolhoz pártser-
vezetének titkára.

EMLÉKEINK A PRÁGAI VÁROSI KÖNYVTÁR- BAN TETT LÁTOGATÁSUNKRÓL

1981. június 1 - 5. között 5 napos tapasztalatszerzésen voltunk a Prágai Városi Könyvtárban, melyre a Prágai Városi Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár között kötött megállapodás keretében került sor.

E megállapodás szerint minden évben 2 prágai könyvtáros látogat meg minket s tőlünk is 2 könyvtáros utazik el Prágába.

A prágai repülőtéren dr. Zádor Margit, a könyvtár igazgatóhelyettese várt, aki nagy örömeinkre magyar szóval fogadott.

Innen egyenesen szállásunkra mentünk, mely az Óvárosban a könyvtár épületében volt. Itt a vezetőnk, Margitka, kész 5 napos munkaprogramot mutatott, választási lehetőséget hagyva számunkra.

A program szerint a központi könyvtár és hálózat munkájába egyaránt betekintést nyerhetünk. A szakmai programon kívül hangverseny, egésznapos kirándulás és városnézés színesítette ottlétünket.

Még érkezésünk délutánján tájékoztatást kaptunk a Prágai Városi Könyvtár történetéről, szervezetéről és tevékenységéről. Megtudtuk, hogy a könyvtárat 1891-ben alapították. Az első könyvtári törvényt 1919-ben alkották. 1922-ben készült el a központi könyvtár és ekkor centralizálták a prágai könyvtárakat, azóta szerveződnek központilag.

Prágának 10 kerülete van, minden kerületben van egy kerületi könyvtár, melyhez fiókok tartoznak. A fiókoknak gyermek, felnőtt és ifjúsági osztályai vannak, néhol zenei osztály is. Az osztályok azonosak a mi részlegeinkkel. A központi könyvtárnak 1 igazgatója és 2 igazgatóhelyettese van. A kerületi könyvtárak vezetői közvetlenül az igazgató felügyelete alá tartoznak. Az egyik igazgatóhelyettes az állomány kérdéseivel foglalkozik, a másik a központi könyvtárban lévő 5 tagu módszertani főosztály vezetője. Erre az osztályra mondták, hogy a "vezetés kinyújtott kezei." A módszertani munkát ez az osztály csak összefogja, a módszertanosok a kerületben dolgoznak.

Fiókkönyvtáraikat beiratkozott olvasók és kölcsönzött kötetek alapján osztályozzák.

A központi könyvtár osztályai a következők: módszertani főosztály, szervezési és feldolgozó osztály, gazdasági osztály, személynévtári osztály, központi kölcsönző, tanulóterem, gyermek és ifjúsági osztály, zenei osztály, színházi osztály, szabadegyetemi osztály és bábszínházi osztály.

Eltérően a mi központi könyvtárunktól, ott a központi könyvtár is közművelődési feladatokat lát el.

A központi könyvtár épületében a földszinten helyezkednek el a nyilvános szolgálat osztályai, az emeleten pedig a belső könyvtári munkákat végzik.

Még érkezésünk napjának estjén hangversenyen voltunk, melyet a Prágai tavasz keretében rendeztek. A Moszkvai Szimfonikusok Sosztakovics, Ravel és Hrennyikov műveket játszottak.

A rákövetkező napon, kedden reggel részt vettünk a szervezési bizottság ülésén, melyen az előző héten megjelent könyvek szervezéséről döntöttek.

A szervezést szaklektorok véleménye alapján nagyon mechanikusan végezték, annak ellenére, hogy a kerületi könyvtárvezetők is elmondták igényeiket.

A szépirodalmi művekről a szaklektorok rövid recenziót is készítenek, melyet nagyméretű katalóguscédulára is rögzítenek, s a későbbiekben a könyvek ajánlásánál felhasználják.

A szervező bizottság ülése után az állomány kérdéseivel foglalkozó igazgatóhelyettes adott tájékoztatást az állománygyarapító és állományfeltáró munkáról, s beszélt azokról a tervekről, melyek szerint a jövőben a központi nyilvántartást számítógéppel fogják megoldani.

1981. évi könyvbeszerzési keretük 4 000 000 korona.

Mivel náluk nincs Könyvtárellátó, a szervezés minden részfeladatát a könyvtár dolgozóinak kell megoldani. Megjelenés után azonnal megkapják az új kiadványokat. Ezeket címfelvételezik, szakozzák, recenziókat, ajánlásokat készítenek, majd ezek után döntenek a vásárlásról.

Idegen nyelvű anyagot a prágai idegennyelvű könyvesboltokból vásárolhatnak.

Devizáért 1980-ban 68 000 korona értékben vásárolhattak.

Ennek a menete: címek bibliográfiákból való kigyűjtése után az igényt leadják az Állami Könyvtárnak. Egy évi igény kb. 80 cím. Nem biztos, hogy a kérések teljesülnek. Az így vásárolt könyvek legnagyobb része enciklopédia, átfogó jellegű kézikönyv.

Kötelespéldány-szolgáltatásuk nem koordinált. Az egész köztársaságból kapnak könyveket, rendszertelenül, hol a nyomda, hol a kiadó küldi.

A központi könyvtár és az egész hálózat részére vásárolt könyvanyagot a központi könyvtárban dolgozzák fel, s minden héten egyszer katalóguscédulákkal együtt küldik ki.

A feldolgozásnál előnyben vannak a nagy példányszámban vásárolt könyvek. A kis példányszámban vásároltak feldolgozása és olvasóhoz kerülése 1-2 évbe is telhet.

A hálózat teljes anyagáról központi nyilvántartásuk van, fiókoknak saját leltári nyilvántartásuk nincs. Ezért a többedik kiadások vásárlásánál a központi nyilvántartás alapján döntenek. Ezt a központi nyilvántartást szeretnék gépesíteni, tulajdonképpen bérelt számítógéppel. A nyilvántartásra több program készült, most folyik a legmegfelelőbb kiválasztása.

Az állománygyarapítási tájékoztatás után a könyvtár igazgatónője fogadott, aki érdeklődött a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár helyzetéről, fejlesztési lehetőségeinkről. A szívélyes beszélgetés után ebédre látott vendégül. Szerdán délelőtt prágai sétát tettünk két könyvtárosnővel: a "királyok útját" jártuk végig, mely a Károly-híddal kezdődött és a prágai vár, a Hradzsín megtekintésével ért véget. Ezen a délelőttön német nyelven beszélgettünk.

Ugyanezen a napon, szerdán délután Prága legnagyobb lélekszámu, 290 000 fős kerületének, a IV. kerületnek egyik fiókkönyvtárát látogattuk meg. A kb. 500 m² alapterületű, tágas, barátságosan berendezett fiókban nemcsak a fiókkönyvtár dolgozói, hanem a kerületi könyvtár vezetője és több munkatársa várt, hogy a kerület könyvtári ellátásáról viszonylag összefüggő képet adjanak.

Itt találkoztunk a kerület felnőttosztályainak és gyermekosztályainak módszertanosaival és a kerület szakszervezeti könyvtárainak felelősével is.

A módszertanosok feladatköre más, mint nálunk. Egy-egy módszertanos a saját kerületében és a hozzátartozó osztályokon belül több szakterület módszertani irányítását végzi.

Pl.: a felnőttosztályok módszertanosa foglalkozik a könyvállománnyal, a nyilvántartással, a feltárással, a rendezvényekkel, stb.

A gyermekosztályok módszertanosa segíti az iskolák és a könyvtárak kapcsolatának alakulását, utmutatókat készít a rendezvényekhez. Segít a kerületi iskolai könyvtárak és a kerületi gyermekosztályok állományának alakításában, figyelembe véve a gyűjtőköri elhatárolás szempontjait.

A tiszteletünkre összegyűlt kis társaság terített asztallal, kávéval és igen finom házi készítésű süteménnyel várt. A hangulat hamar oldott lett, s a tájékoztatás kellemes társalgássá alakult, melynek keretében megbeszéljük, hogy a hasonló problémákat hogyan oldják meg Prágában s hogyan Budapesten. Ehhez a kerületi könyvtárhoz 12 önálló fiók tartozik. Egy-egy fiók több osztályból áll. Az

osztályok körülbelül a mi részlegeinknek felelnek meg. Ebben a megközelítésben a kerületi könyvtárnak 25 osztálya van: 12 felnőtt, 3 ifjúsági és 10 gyerek.

A magyar gyakorlattól eltérően a serdülők részére külön osztályokat szerveznek, melyeknek állománya válogatás a felnőttosztály állományából, s valamennyi a gyermekosztályéból. Véleményünk szerint ezen osztályok léte inkább hagyomány, mint szükséglet. Nem elég kihasználtak, s feladataikat a felnőttosztály tulajdonképpen átvehetné.

A kerületi könyvtár és a 12 fiókkönyvtár állománya összesen 401 000 kötet, ebből 270 000 a felnőtt és 171 000 a gyermekosztályok anyaga.

Az elmúlt évben 21 000 beiratkozott olvasójuk, 180 000 kölcsönzőjük és 63 000 olvasótermi látogatójuk volt. 730 000 kötet könyvet kölcsönöztek.

A kerületi könyvtár és a 12 fiók dolgozóinak száma 42 fő, a segédszeméllyel együtt. Köztük több részfoglalkozású is van.

A könyvtárosok szakmai végzettsége különböző. A fiatalok között több az egyetemest végzett, az idősebbek közül többen tafolyamon szereztek képesítésüket.

A fiókkönyvtárnak, melyet megtekintettünk, 15 000 lakosu kerületrészt kell ellátnia. He-lyileg egy művelődési ház épületében van. Itt 1973-tól működik, de 1967-től már sejtjeiben megvolt.

Van olvasóterme, felnőtt, gyermek és ifjúsági osztálya. Tágas, szellős, könyvállományának gyarapítására még bőven van helye. Az elmúlt évben 1 800 felnőtt és 1 200 gyermekolvasója volt. Kölcsönzött köteteinek száma kb. 60 000.

Gyermekosztályukon a mi gyermekkönyvtáraink gyakorlatához hasonlóan nagy az iskolákkal közösen szervezett rendezvények száma. Ezek főleg könyvtárismereti foglalkozások, melyek tartalmukban társadalmi és politikai ünnepekhez kapcsolódnak.

Ebben a kerületben fognak a közeljövőben egy vizuális osztályt nyitni, melynek bekere-tezett reprodukciók kölcsönzése lesz a feladata.

A kerület szakszervezeti könyvtáraival a kapcsolatot a kerületi könyvtár egyik lelkes részfoglalkozású dolgozója tartja. A kapcsolattartáshoz szakmai és módszertani tanácsadás, sőt új egységek alapításakor szervező munka is tartozik.

56 szakszervezeti könyvtárat tartanak nyilván, a legnagyobb 11 000, a legkisebb 500 kötetes.

Programunk negyedik napján a konopistei várkastélyba kirándultunk. Ebben a kastélyban élt Ferenc Ferdinánd trónörökös, akit Szarajevo-

ban meggyilkoltak. A kastély berendezése megmaradt olyannak, amilyen a trónörökös korában volt. Az általa kialakított fegyver és vadászati gyűjtemény szintén érintetlen, ugyanígy az alagsorban bemutatott Szent György ábrázolások.

Tapasztalatcserénk 5. napján, pénteken délelőtt szintén egy fiókkönyvtárat tekintettünk meg. Ez Prága X. kerületében volt. Itt a tájékoztatás a fiókkönyvtár bemutatására korlátozódott. Területi adottságai kb. azonosak voltak a IV. kerületben megtekintett fiókéval. Volt felnőtt, gyermek, ifjúsági és zenei osztálya is. Olvasóinak száma kb. 3 000.

A központi szerzeményezés miatt állományuk összetétele hasonló volt.

Mivel a városból még igen keveset láttunk, szombatra is ott maradtunk. Kötetlen, egyéni program keretében megtekintettük az Ó és Új várost, az óratoronyból gyönyörködtünk a város panorámájában. Mégegyszer felsétáltunk a Hradzsínba, végigjártuk ódon kis utcáit, tereit, sétáltunk a Moldva parton.

Este a sok élménytől és látnivalótól fáradtan mentünk a repülőtérré, s vettünk búcsút Prágától.

Hernádi Györgyné
Tverdota Miklósné

FŐKÖNYVTÁR, NEM EGÉSZEN 200 m²-EN

A Könyvtári Híradó előző számában irt a XIX. kerületi főkönyvtár helyzetéről, munkájáról. Most megkíséreltem elmondani, hogyan "üzemel" a főkönyvtári rendszer egy olyan kerületben, ahol az "anyakönyvtár" pince és egyéb külső raktárhelyiségeivel sem éri el a 200 négyzetmétert.

A II. kerületi 37. sz. könyvtár 1959-ben költözött jelenlegi otthonába. Akkor a könyvtárnak közel 3500 olvasója és alig több mint 35.000 kötet könyvállománya volt. Aki megnézi a FSZEK 1959-60-as évkönyvében a könyvtárról készült fényképet, egyetérthet azokkal, akik ezt Budapest legmodernebb közművelődési könyvtáráként üdvözölték.

De teltek az évek. Az anakönyvtárnak 1980-ban több mint 6000 olvasója - ebből gyermek 1600 - 110.000 kötetes állománya és két fiókkönyvtára volt. 1981. január 1-től a Marczibányi téri 26. sz. Ifjúsági könyvtár a 37/3. sz. fiók, ahol mind a felnőtt, mind a gyermekolvasók számára megkíséreljük szűkebb hálózatunk teljes szolgáltatását biztosítani. Ha most készülnék rólunk fénykép, bizony mindenki elborzadna.

Ilyen körülmények között dolgozunk s a kerületi népművelési csoport tagjai megerősítik azt a hitünket, hogy nem is rosszszul.

Miért tartom helyesnek azt a döntést, hogy egy ilyen rossz területi adottságu könyvtár esetében is létrehozták a főkönyvtári rendszert?

Elsősorban szűkös gazdasági és személyzeti helyzetünk jobb kihasználása érdekében, s nem utolsósorban azért, mert egyik fiók s az anakönyvtár sem lenne képes önállóan az alapszolgáltatásokon kívül mást is nyújtani az olvasók számára.

A kerületi tanács kérésére létrehoztuk a könyvtárban a tanárok segítségéhez elengedhetetlenül szükséges pedagógiai gyűjteményt. Sem megfelelő elhelyezését, sem fel-

tárását a Török utcában biztosítani nem lehetett. Adott volt a Szabadság uti iskola melletti fiókkönyvtár, ahol a fiókvezető önmaga is komoly pedagógiai tapasztalatokkal rendelkezik. A mult tanév folyamán gyűjteményünkre építve - de az OPI anyagával kiegészítve - az egyik legfontosabb nevelési értekezlethez témabibliográfiát állított össze, amelyet eljuttattunk más iskolákba is. A négy telephely /3 fiók és az anakönyvtár/ állományának feldolgozása is egy kézben összpontosul. Ezzel az egységességet is messzemenően biztosítjuk. A gazdasági megtakarítás nemcsak saját kis könyvtárunkban biztosított. Ha csak a KÉV-nél lekötött összeget és a számlákat veszszük figyelembe a 4x4 számla kitöltése helyett marad összesen 4. Egy csomagot kell, hogy a Könyvtárellátó összeállítson, számlázzon, egy számlával foglalkozik saját gazdasági osztályunk és a KC is. Hasonló a helyzet az anyagrendelésnél is. A könyvtárvezető gondja és feladata, hogy a megfelelő anyag kellő mennyiségben és időben a fiókokban kinn legyen. A felesleges szervek a megmondható, hogy létszám vonatkozásában is a legrosszabbak között állunk. Sem betegség, sem szabadságok miatt - pedig voltak hosszantartóak is - nem kellett a szolgáltatásokat szüneteltetni.

Rossz körülményeinken csak akkor lehetünk urrá, ha állományunkat forgatjuk a négy könyvtárban, s az elavultakat kimélet nélkül kivonjuk. Mind az anakönyvtár dolgozóinak, mind a fiókvezetők speciális képességeit, hajlamait megfelelően kihasználjuk. Az egyik helyen létrehozott szellemi termékeket - forgatókönyvet, bibliográfiát, stb. - valamennyi fiókban hasznosítjuk.

A nyári napközistábor foglalkozásait is megosztották a könyvtárosok egymás között. A Török utcai könyvtár számára sem csak többletmunka a 3 fiók. A már említett péld-

da is mutatta, hogy segítséget adnak külső kapcsolataink építésében, könyvtárközi kölcsönzésnél is elsősorban az ő állományukat vesszük számításba. Munkaértekezleteket, megbeszéléseket, baráti összejöveteleket - jobb helyiségviszonyaik miatt - gyakran a fiókokban tartunk. S amikor ugy

érezzük, hogy már elboritanak a könyvek és törzslapok, nyilvántartások minket, akkor biztatjuk egymást: Egyszer a helyiség problémánk is megoldódik. Addig arra kell törekedni, hogy a kollektiva jó legyen, legyenek sikerélményeink.

Weisz Sándorné

BESZÁMOLÓ EGY SIKERES VETÉLKEDŐRŐL

A Kohászati Alapanyagelőkészítő Közös Vállalat kerületünkben működő központjának megbízásából 1980 december végén felkerestük könyvtárunkat Csaplár Mária kulturfelelős és Székely Zoltán, a "Felszabadulás 25" szocialista brigád vezetője. Elmondták, hogy vállalatuk nagyszabású három fordulós vetélkedőt tervez, a részben fővárosi, túlnyomó részben vidéki telephelyeken dolgozó százkilencvenkét szocialista brigád részére. Segítségünket kérték a forgatókönyv elkészítéséhez és a döntő megrendezéséhez. Kollektívánk örömmel vállalta ezt a feladatot.

A kérdések, válaszok kidolgozása, az értékelési szempontok kialakítása és a döntő verseny rendezésének megbeszélései során nagyon kellemes légkör alakult ki a szervezők és könyvtárunk között.

Tekintve, hogy a munkahelyek többsége vidéken van, az első forduló nyolcvan és a második kilencven kérdésért írásban kapták meg a versenyzők.

A vetélkedőre ezerhuszonnyolc brigádtag jelentkezett. Az első játék után a pályázók fele folytathatta a versenyt, a második után már csak tizenkét brigád jutott el a döntőig, amelyre a brigádok által kiválasztott három-három személy kapott meghívást. A versenyek komoly felkészültségről adtak tanubizonyosságot, a feladatok változatossága és nehézsége erősen igénybe vette tudásukat, találékonyságukat.

A vetélkedő témái a következők voltak:

- Az ég meghódítása, űrhajózás.
- Technika, kohászat.
- Irodalom, történelem.
- Képzőművészet, zene.
- Városismeret.

Az említett témák közül a technikai és kohászati kérdéseket a szervezők, az űrhajózást együttesen, a többi kérdéscsoportot könyvtárunk dolgozói állították össze. Az első-második forduló irodalmi részében, többek között tíz mai magyar író műve szerepelt. E mellett tizenöt kézikönyv jellegű művet és szakfolyóirat cikket javasoltunk elolvasásra.

A zsűri elnöke: Székely Zoltán, a szervező brigád vezetője, tagjai: Sugár Jenőné és Benkő Sándorné voltak a könyvtár részéről. A játékvezetői tisztelet volt kollégánk: Csokonai Attila látta el. Szellemes, segí-

tőkész, vidám stílusával nagyban hozzájárult a vetélkedő kellemes, lendületes hangulatához.

A nagy verseny szellemi totóval kezdődött, majd váltakozva irodalmi, képzőművészeti, Budapest-Miskolc nevezetességeit "nyomozó" kérdések következtek. Ezután villám-kérdéseket tettünk fel, amelyekhez a játékosok nem kaptak előre megadott irodalmat. Végül híres szólás-mondásokat, magnóról bejátszott zene- és versrészleteket, "apróhirdetések" alapján pedig magyar és világirodalmi remekműveket kellett felismerniük.

A versenyzők nagyon jól felkészültek, érthető tehát a helyezések alapján elért díjak nagysága.

Első díj: 10.000.-Ft

Nyerte a "Kerpely Antal" brigád 206 ponttal,

második díj: 7.000.-Ft nyerte az "Univer-

sál" brigád 188 ponttal,

harmadik díj: 5.000.-Ft nyerte a "Mauthner

Sándor" brigád 186 ponttal,

negyedik díj: 4.000.-Ft nyerte a "Tyeres-

kova" brigád 181 ponttal,

ötödik díj: 3.000.-Ft nyerte a "Zrinyi

Miklós" brigád 160 ponttal

A további helyezettek tárgyjutalomban részesültek, és a vetélkedő emlékére a döntő valamennyi résztvevője oklevelet is kapott.

A vállalat vezetősége és kulturális bizottsága zárszavában elismerését fejezte ki és köszönetet mondott a könyvtár munkájáért. Megítélésük szerint ez volt a legmagasabb szintű, legsikeresebb vetélkedőjük, melyet bizonyít, hogy ilyen tömegesen pályáztak Budapestről és az ország különböző városai-ból is. További szoros együttműködést remélve, felkérték könyvtárunkat egy műsoros est szervezésére, amelyet szeptemberre terveznek.

A szóbeli elismerés mellett örömmel töltött el bennünket az a levél, melyet az alábbiakban közlünk.

Sugár Jenőné - Benkő Sándorné

Kohászati Alapanyagelőkészítő Közös Vállalat

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Budapest

Népköztársaságunké

Telefon: 424 297

Telefax: Bp. 01 424 297

Telefon: 424 297

Telefon: 424 297

Telefon: 424 297

A Kohászati Alapanyagelőkészítő Közös Vállalat szocialista brigádjai részére 1981. január 21-és június 13 között megrendezett szellemi vetélkedőhöz nyújtott segítségükért és a döntő fordulónak szakszerűségében kifejtett fáradságos munkájukért köszönetünket fejezzük ki.

Kérjük, hogy a jövőben is támogassák munkánkat kulturális feladataink megvalósítása érdekében.

Vállalati Művelődésügyi

Bizottság

Berdin Kálmán
Sz.B. titkár

Tóth Lászlóné
Műv. Biz. társelnök

A VERSELEMZÉSEK BIBLIOGRÁFIÁJA

Régi igazság, hogy nyitott szemmel kell járni. Az is régi igazság, hogy a jó pap holtig tanul. Igazán nem az a célom, hogy szólásmondásokat soroljak itt fel. Egyszerűen csak szeretném felhívni a figyelmet valami igen hasznos tájékoztatási segédeszközre.

A KMK olvasószolgálati szaktanfolyamán említették a tatabányai megyei könyvtár által összeállított Verselemzések bibliográfiáját. Némi tanakodás után levélben felkerestük a tatabányai könyvtárat, küldenének netán pótlólag könyvtárunknak egy példányt. A válasz: elfogyott, és újabb kiadásra már nem kerül sor. További kutatásaink eredményeképpen az is kiderült, hogy a hálózatban sehol, a központban is csak egyetlen példányban található. Így került sor arra, hogy elhatároztuk: amíg könyvtárunk festés miatt zárva tart, a bibliográfia anyagát legépeljük cédulakatalógus formájában és beépítjük az analitikus katalógus verselemzések tárgyszavába. A két tájékoztatási eszköz tökéletesen kiegészíti egymást. A mi feladatunk ezeketán annyiban bővült, hogy azt az igazán kevés tanulmánykötetet, melyet az ana-

litikus katalógus nem dolgozott fel - mint pl. Fried István-Szappanos Balázs: Petőfi versek elemzése címűt, melyet 1978-ban adtak ki - mi beépítsük a tájékoztató apparátusunkba.

Tulajdonképpen mindössze fél éve áll rendelkezésünkre ez a katalógus, de máris nagy sikere van. Sokan veszik igénybe, hiszen a középiskolások körében egyre nagyobb jelentősége van a verselemzésnek.

Ezzel az irással az a szándékunk, hogy felhívjuk a figyelmet erre a szolgáltatásunkra. Ha anyagi okok miatt nem lehet sokszorosítani a mintegy ezer-ezeröttszáz cédulából álló katalógust, akkor bárkinek, bármikor rendelkezésére állunk a 138-037-es telefonszámon, hogy ezzel is segítsük a könyvtárak tájékoztató munkáját.

Itt szeretném javasolni mindazoknak, akik bármilyen szaktanfolyamra járnak, vagy járnak fognak, ha ilyen hasznosnak ígérkező segédeszközökre bukkannak, amelyek nehezen, vagy egyáltalán nem hozzáférhetőek, tegyék azokat közkinccsé, hiszen nélkülözhetetlen tájékoztatási segédeszközök birtokosává válhatunk ilyen módon.

Drégely Istvánné

ÚJ GYERMEKKÖNYVTÁRAT NYITOTTUNK

Ujpesten a Munkásotthon utcában - több mint két éves késéssel - június 17-én megnyitott a 28-as kerületi könyvtár gyermekkönyvtára.

Az új helyiség igazán minden igényt kielégít; 350 m²-es alapterületén külön raktár, olvasóterem - benne fonotéka rész - található. Komoly előrelépést jelent ez a régi gyermekrészleghöz képest, ami a felnőtt könyvtárral közös épületben volt. Itt mindössze 80 m² állt rendelkezésünkre, s gondot jelentett a foglalkozások megszervezése, hiszen ügyelni kellett, hogy a felnőtt könyvtár kölcsönzését az esetenként hangos gyermekzsivaj ne zavarja.

Az olvasólétszám 1979-ben 1418 fő volt. Azért említem a 79-es évet, mert ez volt az utolsó nem csonka évünk, hiszen 1980-ban leltározás, többszöri beázás, majd szeptembertől tatarozás miatt csupán néhány hónapig üzemeltünk. Bár az említett olvasólétszám a kerület tizenkét iskolájához viszonyítva nem mondható magasnak, olvasószervezésre - éppen a könyvtár adottságainak figyelembevételére miatt - nem fordítottunk jelentős energiát. Az igazsághoz az is hozzá tartozik, hogy a 12 iskola közül csak 4-5 van a könyvtár közelében, s ez is egyik indoka az olvasólétszám nem kielégítő alakulásának. Ezzel együtt az Ujpesti Lakótelep erőteljes növekedése, s a könyvtárral szemben támasztott igények - ideértve a csoportos foglalkozások számának gyarapodását is - egyre sürgetőbbé tették egy nagyobb alapterületű, többféle szolgáltatást nyújtó gyermekkönyvtár létrehozását.

Természetesen az új, ideális környezet lehetővé teszi a jóval nagyobb olvasóközönség színvonalas ellátását, s ezt tekintjük elsődleges feladatunknak. Ehhez mint ismeretes hozzá tartozik a megfelelő, bőséges könyvanyag is, a jelenlegi 15.000 kötetes könyvvállomány mennyiségi és minőségi javítására is fokozottabb mértékben kell ügyel-

nünk. Külön gondot fordítunk a nevelői- és a kézikönyvtár fejlesztésére.

A szép, vonzó környezet hatására az eddig eltelt alig több mint egy hónap alatt 400 olvasó iratkozott be, s ez a létszám azért indokolja bizakodásunkat, mert tudvalevőleg a nyári szünet minden gyermekkönyvtár forgalmában némi visszaesést jelent. Pillanatnyilag csak a visszahívót kapott régi olvasók, valamint a könyvtár közvetlen vonzáskörébe tartozó gyerekek tudnak a könyvtár létezéséről, s a szünetben a pedagógusok sem tudják a tanulókat tájékoztatni könyvtárunk szolgáltatásairól.

Természetesen mi magunk is igyekszünk szórólapok segítségével minél több olvasót toborozni már a nyár folyamán, szeptembertől pedig a pedagógusokkal folytatott személyes megbeszélések alapján kívánjuk segíteni az iskolai munkát.

Azt hiszem nyugodtan elmondhatom, hogy jól érzik magukat könyvtárunkban a gyerekek. Sokan bejönnek akkor is, ha a könyvet még nem olvasták el, csupán a nézelődés, az új társasjátékok, vagy éppen a lemezek kedvéért. Tervezzük - mivel csak fülhallgató nélküli ugynevezett hangos lemezhallgatásra van lehetőség - az igényeknek megfelelően minden héten egy vagy két délután közös lemezhallgatás bevezetését. Amennyiben a meghallgatott lemez indokoltá teszi, az adott zeneszerzőről, zeneműről illetve versről rövid ismertetőt is készítünk.

A Bartók centenáriumi jegyében a Komját Aladár utcai zeneiskolával közösen az Ősz folyamán könyvtári vetélkedőre is sor kerül, s a kerületi uttörőházzal kialakult kapcsolatot ápolni kívánjuk a továbbiakban is.

Összegezve az elmondottakat, kollégáimmal együtt igyekezni fogunk, hogy az ujpesti gyermekkönyvtár a kerület színvonalas, pezsgő életű kulturális centrumává váljék.

Pancaza Lászlóné

"BARÁTUNK A KÖNYV ÉS A MÚZEUM"

Pályázati felhívás

A Magyar Uttörők Szövetsége Budapesti Elnöksége, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Budapesti Történeti Múzeum pályázatot indít "Barátunk a könyv és a múzeum" címmel.

Célja, hogy a 10-14 éves gyerekek játékos uton megismerkedjenek a középkori Buda történetével, a királyi palota és a polgárváros lakóinak életmódjával és ezen keresztül jártasságot szerezzenek a könyvtárhasználatban és a muzeumi kiállítások nyelvezetének megértésében.

A játék két fordulóból áll. s 10 fős községek /őrs, szakkör stb./ jelentkezhetnek rá. A pályázati felhívást a csapatvezetők és az uttörőházak igazgatói 1981. ju-

nus közepén kapták meg az Uttörőelnökségen keresztül, s ugyanide kell visszajuttatniuk a nevezést október 30-ig.

Az első forduló feladatlapjainak megoldásához az szükséges, hogy a pártások megtekinthessék a Budapesti Történeti Múzeum "A középkori Buda királyi várpalotája és gótikus szobrai" c. állandó kiállítását, s a látottakat kiegészítsék a könyvtárban végzett kutatómunkával, olvasmányaikkal. A jelentkezők a feladatlapokat 1981. november 20-ig kapják meg s december 10-ig kell visszajuttatniuk a Budapesti Uttörőelnökségre.

Az első fordulóban résztvevők munkájának értékelése után a legjobb teljesítményt nyuj-

tó pajtásokat 1982. januárjában hívjuk be a BIM-be, ahol a 2. fordulón a helyszínen gyakorolhatják, kamatoztathatják elsajátított ismereteiket és készségeiket.

Az első forduló feladatlapjai Fasang Márta és Szász Ilona munkájának eredményeként már elkészültek.

A gyermekkönyvtárosok a feladatlapokat, az,

irodalomjegyzéket és a vonzaskörzetükben jelentkezett közösségek számát, illetve nevét 1981. november 3-án kapják meg.

A gyermekkönyvtárak és a muzeumok közös tevékenysége mellett az olvasás és a vizuális kultúra egymásraépülésének új lehetőségét látjuk e pályázatban, ezért kérjük, hogy a könyvtárosok aktívan segítsék elő sikerét.

BARTÓKRÓL KÉPEKBEN

Bartók Béla születésének 100. évfordulója alkalmából /1981 március 25./ rajzpályázatot hirdetett a 7/3-as gyermekkönyvtár.

A gyermekeknek többrétű, sokszínű kiállítást rendeztünk, - zenei - és szépirodalmi könyvek, újságcikkek, képzőművészeti alkotások reprodukciói felhasználásával - hogy jobban megismerjék Bartók életútját, munkásságát.

Az előkészületi időben folyamatosan rendszeres tájékoztatást adtunk; egyénenként megbeszéltük a különféle műveit, de legfőképpen a román kolindát, a Cantata profanát, hiszen rajzpályázatunk címe: "A kilenc szarvassá vált fiu" volt.

A könyvtárunk működési területén lévő öt általános iskola közül a Berzeviczy Gizella általános iskolában /Tüzér utca 58./ fogadták fokozott érdeklődéssel rajzpályázati felhívásunkat, ami - természetesen - meg is hozta számukra a legjobb eredményeket. Sarlay Sándorné rajztanárnő kérésére pedig a rajzpályázatot kiszélesítettük Bartók egyéb műveire is. A gyerekek az iskolában is utmutatásokat kaptak, megbeszéléseken vettek részt. Közreműködött a felkészítésben Tarnóczyné Makray Éva énektanárnő. Több órás foglalkozásokon jobban megértettette a gyerekekkel Bartók zenéjét; egy-egy művét közösen többször is meghallgatták. Ezt követően kezdtek a pályázó diákok a rajzoláshoz.

E több oldalról kapott szemléltető oktatás a műveket jobban megláttatta, megértette, megértette, s így olyan alkotások kerültek kiállításra, melyek méltán voltak magukra a figyelmet.

Összesen 27 pályamunkát hoztak a gyerekek; mindegyik magán viseli a "kis alkotó" egyéniségét, elképzelését, a mesehangulaton innen és túl. Dus fantáziáról tettek tanúságot, a színek kiválasztása pedig még jobban kidomborította mondanivalójukat. /Kár, hogy a színeket nem lehet itt visszaadni! / A legszebbek közül néhányat: A kilenc szarvassá vált fiut, Csinkov Barbara /4. osztály/ mutatta be legszebben pasztelljén. Az erőiben halvány szivárvány alatt, - s ez, mintha mind a kilencet összefogná, egybetartaná - vonulnak - virágok között - a szarvasok. Még nem tudják mi történt velük, arcukon megdöbbenés és mély-

séges szomorúság uralkodik. Takács Tamás /4. osztály/ szarvasfiui a völgy mélyén mennek - háman-háman - összebujva; szemükben kérdés: Miért történt ez velünk? A meleg sárga dominál a pasztellen. Sándor László /5. osztály/ fantáziája nagyon megindult; színes ceruzarajzán mindegyik szarvast más-más helyzetben mutatja: fa előtt, fa és bokor mögött, patak mellett és előtt, a patakban, a szikla mögött, de csak egyet mutat be teljes egészében, a többiből csak egy-egy részt látunk. Közös vonásuk: szomorúak.

A fából faragott királyfit szintén többen választották témául. Nagy Attila /6. osztály/ királyfija a szó értelmében fából van faragva pasztelljén, de merevségében is király. Sipos Réka /4. osztály/ alkotása nagyon kedves mesehangulatot áraszt; már a megváltozott királykisasszony lépdél; a halvány színek - a rózsaszín és kék - dominálnak képén. Medvegy Zoltán /4. osztály/ pasztelljén a sárga-narancssárga az uralkodó szín. Ő a büszke királykisasszonyt mutatja be, aki éppen a tükörben nézi magát. Kutassi Ágnes /5. osztály/ vízfestménye bűbajos; kedves arcú királyfija és királykisasszonya éppen most találtak egymásra; arcukon az igazi öröm tükröződik.

Lánczos Éva /4. osztály/ A Kékszakállu herceg vára című művet választotta; pasztelljával a kék-lila színskálával játszik rajzlapján; ügyes és szép elképzelés. Takács Mónikát szintén e téma ragadta meg, kiemelve főcímként: "Judit". A komoly, mindent tudni és ismerni akaró, arcán feszültséget tükröző asszony alakját örököltette meg, aki a vár folyosóján - kék-mélykék és sötét lila palástban - lépdél vezette felé. Szántó Dániel /8. osztály/ magát a várat ábrázolta éjszakai fényben, amit csupán a keskeny hold ad. A titokzatos vár egyik tornya mellett denevér süvit el. A szürkés-kék vár, fekete konturjaival remek elképzelés, s a sötétkék alappal pedig még jobban érzékelteti az éjszakát. /A nyolcadikos fiut felvették a képzőművészeti középiskolába. / A titokzatos vár volt a témája 6 nyolcadikos lánynak is; a nagyméretű /46x74 cm/ alkotás jobb oldalán - különféle kék színekkel - a Kékszakállu herceg portréja látható.

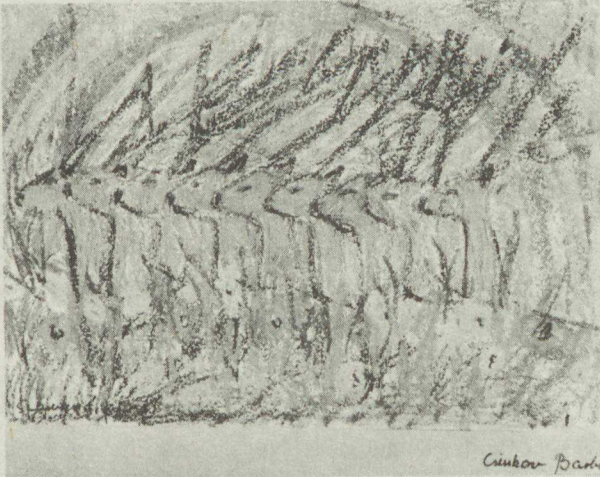
Csak egy fiu - Probczki János /6. osztály/ választotta Bartók drámai erejű táncjátékát a Csodálatos mandarint. Bőre színe, szeme vágása is elárulja, hogy keleti; arcán feszültség.

Tarnóczy László /7. osztály/ Bartók portrét készítette, mely hűen tükrözi a nagy zeneszerző emberi és művészi magatartását, a zenében élő és gondolkodó zseni egész karakterét. Finom ceruzarajza kiállításra kívánkozik.

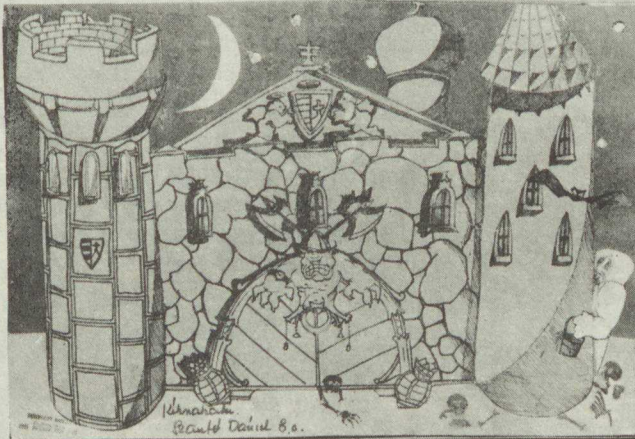
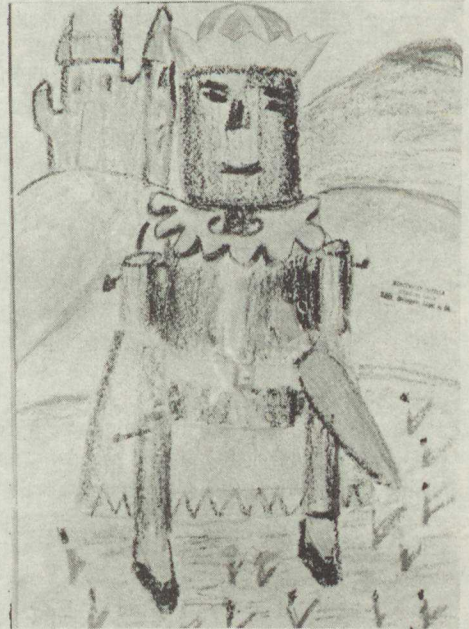
A gyerekek sok dicséretet és a lehetőség szerint jutalmat kaptak. A Tűzér utcai iskolában külön dicséretben részesültek azok, akik részt vettek a rajzpályázaton illetve a Bartók ünnepségünkön - ahol vetélkedőt is szerveztünk. A kiállítást két hétig láthatták az olvasók és a vendégek.

Munkánk nem volt hiábavaló, s fáradságunkért sok örömet kaptunk.

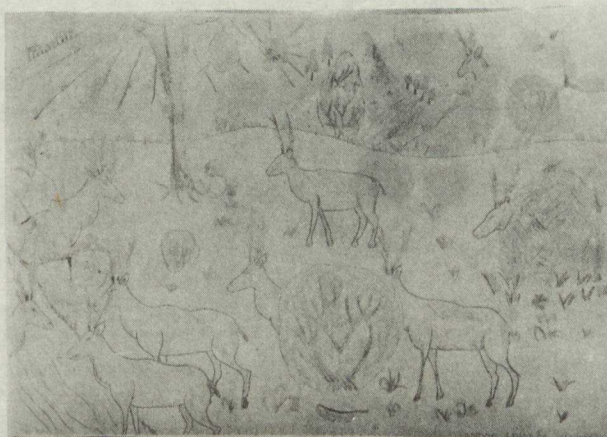
Fenyves Mária

Cimbor Barbara

Wánerstein
Bauer Dániel B.o.

Nagyértékű hagyatékkal gyarapodott a központi könyvtár

Néhai Kóhalmi Béla professzor, Kossuth-díjas tudós, a FSZEK egykori igazgatója - első becslés szerint mintegy 10.000 dokumentumból álló - házi archívumát adta át a központ szociológiai osztályának Urayné Kóhalmi Katalin ez év augusztusában.

Az egy életemen át gyűjtött, borítékokban, mappákban elhelyezett, együttesen 14 nagy papírszakot betöltő magángyűjtemény nagyobb része az első, szurópróbaszerű vizsgálatok szerint könyvtártudományi vonatkozású. Ezeket, az előreláthatóan hosszú ideig tartó válogatás, rendezés után a Könyvtártudományi és Módszertani Központnak adjuk majd át (mivel a Papp István igazgatónak tett javaslatunkra a hagyaték 12 dobozban elhelyezett, tisztán könyvtári vonatkozású részét velünk egyidőben már a KMK-ba szállította).

A hozzánk került nagytömegű anyag főként a magyar szociológia története szempontjából fontos újságkivágatok és kisnyomtatványok, meghívók, programok stb. vonatkozásában gazdag. Ezeket a szociológiai osztály archívumába soroljuk be. Az előbbinél nem kisebb mennyiségben tartalmaz a hagyaték budapesti vonatkozású lapkivágatokat, aprónyomtatványokat, amelyekkel a Budapest-gyűjtemény egészítheti ki aprónyomtatvány és lapkivágat anyagát. Végül az 1910-es évektől a 60-as évekig szépirodalmi tartalmú lapkivágatok (kritikák, emlékezések stb.) a bibliográfiai osztály irodalmi archívumának jelentősen majd nyereséget.

A hagyaték méreteit érzékelteti, ha felemlítjük, hogy azt előzőleg - több mint félevezes munkával - az MTA Könyvtára kéziratároza vizsgálta át és válogatta ki belőle a gyűjteményükbe illő jelentékeny levelezést.

Junius 17-én Juraj Melovanko az iglói városi könyvtár igazgatója tanulmányozta a FSZEK hálózatának munkáját.

Julius 10-én Stéphan Sárkány az ottawai egyetem összehasonlító irodalomtörténet tanszék vezető egyetemi tanára a könyvtárosképzéssel kapcsolatos kérdésekről tájékozódott könyvtárunkban

Julius 15-én a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem 5 könyvtárszakos hallgatója ismerkedett könyvtárunk munkájával

Szeptember 3-án Dr. Milan Vokroje a cseh-szlovák művelődési minisztérium könyvtári osztálya zenei részlegének vezetője és Rosa Palendová a minisztérium munkatársa tanulmányozta a központ és a 3-as könyvtár tevékenységét

A firenzei Biblioteca di Documentazione Pedagogica a Pinocchio megalkotásának centenáriumára készített kiállítására kért és kapott könyvanyagot a FSZEK-től.

Munkaértekezletet tartottak augusztus 5-én a 2-es és 10-es gyermekkönyvtár, szeptember 10-én a 48-as főkönyvtár és szeptember 29-én a bibliobusz munkatársai.

Szeptember 23-án G. H. Fisher úr angol kulturális attasé látogatta meg könyvtárunkat.

SZAKFELÜGYELETI HÍREK

Junius 24-én megbeszélésen értékelték a XVI. kerületi Tanács, a szakfelügyelet és a HMO illetékes munkatársai a visszatérő látogatás

jegyzőkönyvének megállapításait.

Szakfelügyeleti visszatérő látogatás folyik az I., VII., és X. kerület könyvtáraiban.

PÁRTHÍREK

Junius 30-án Villangó István a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője tájékoztatta a párttagságot és a meghívott pártonkívüli vezetőket a IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia munkájáról és az előttünk álló feladatokról.

A taggyűlés megvitatta Vazinay Mária tagfel-

vételi kérelmét és egyhanguan fölvette a párt tagjai sorába.

Julius 11-én a pártvezetőség a szakszervezeti bizottság kommunista tagjaival megbeszélte az SZB terveit, megvitatta az elért eredményeket és a reszortosok munkáját. A pártvezetőség állást foglalt abban, hogy a szakszer-

vezeti bizottság vizsgálja felül a korábban elfogadott nőpolitikai határozatot és tegyen lépéseket azok következetes végrehajtásáért. A pártvezetőség elhatározta, hogy a KISz Bizottság és az SzB illetékeseivel megvitatja a KISz és az SzB együttműködésének feladatait és megvizsgálja a KISz-en kívüli fiatalokkal való foglalkozás eredményeit és hibáit.

Julius 27-én a pártvezetőség megvitatta az alapszervezet II. félévi munkatervét.

Szeptember 10-én a pártvezetőség megtárgyalta a FSzEK kerületi könyvtárhálózatának új ügyrendjét. A megbeszélésen részt vett Sz.

Richlich Ilona a HMO osztályvezetője, a napi-rend előadója. Ezután Gujgiczler Imréné a személyzeti és oktatási osztály vezetője adott tájékoztatást az 5 napos munkahétre való áttérés tervéről.

A pártvezetőség foglalkozott a szeptember 29-i taggyűlés előkészületeivel. A megbeszélésen részt vett Kovács Lajos elvtárs a VIII. kerületi P.B. munkatársa, valamint a pártbizalmiak. Szeptember 15-én a pártvezetőség megvitatta Horváth Ferencné tagfelvételi kérelmét, majd megbeszélte a KISz jelenlegi helyzetét és feladatait.

SAKSZERVEZETI HÍREK

Augusztus 19-én a központi könyvtár olvasótermében ünnepséget rendeztünk Alkotmány Napja alkalmából. Ünnepi beszédet mondott Mikó Zoltán főosztályvezető. Mátrai Mátyás főigazgató helyettes kitüntetésekkel adta át a közművelődés területén kimagasló eredményt elért munkatársaknak.

Szeptember 26-án a 12. sz. kerületi könyvtárban bizalmi testületi ülést tartottunk. Az ülés napirendje az 5 napos munkahét bevezetése Intézetünkben. Ennek előzményeként a SZB az osztályvezetőknél illetve a könyvtárvezetőknél írásban tájékozódott elkötelezéseikről.

LÁTOGASSA KÖNYVTÁRUNKAT!

NYITVARTÁRSI IDŐ:
Hétfő 2-8 Szerda 2-7
Kedd 10-3 Csütörtök 1-5
Péntek 2-7

34.SZ. SZABÓ ERVIN
KÖNYVTÁR

XV. PESTÚJHELY
MOSOLYGÓ ANTAL U. 36.

Könyvtárunk gazdag
szépirodalmi, ismeret-
terjesztő és kézikönyv-
állománnyal várja.

Olvasótermünkben
80 féle folyóirat áll
rendelkezésre.

Rákospalota Újpalota Pestújhely

ÖV IS LÁTOGASSA!

73-AS BUSZ ÚTVONALA
 69-ES VILLAMOS VONALA
 KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRUNKAT!

SZEMÉLYI HÍREK

K i t ű n t e t é s

Augusztus 20-a alkalmából Szalai Ágnes a zenei gyűjtemény főosztályvezetője SZABÓ ERVIN EMLÉKÉREM,

Benjámin Judit az 1-es könyvtár könyvtárosa, Kerekes Pálné a hálózati és módszertani osztály főmunkatársa a Magyar Könyvtárosok Egyesületének javaslatára, Dr. Kiss Béláné a 20-as könyvtár vezetője, Lakatos Józsefné a 38-as könyvtár vezető helyettese és Szabó Józsefné a szerzeményezési és feldolgozó osztály csoportvezetője SZOCIALISTA KULTURÁÉRT,

Imre Julia a 22-es könyvtár könyvtárosa, Máthé Imréné főelőadó az igazgatóság munkatársa Rieth Györgyné a 37-es könyvtár gyermekrészleg vezetője, Sántha Tiborné a Budapest - gyűjtemény könyvtárosa és Varga Zsuzsanna a 30-as könyvtár vezető helyettese KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetésben részesült.

Nyugdíjazása alkalmából Szőke Tiborné főigazgatóhelyettesnek a MUNKA ÉRDEMPEND EZÜST fokozata kitüntetést nyújtotta át Dr. Vajna Gábor a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztályának helyettes vezetője.

Nyugdíjba vonulása alkalmából Süth Jánosné a kötészet szakmunkása KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetést,

Romsics Gábor a zenei gyűjtemény könyvtárkezelője KIVÁLÓ KATONA oklevelet kapott.

K i n e v e z é s

A főigazgató 1981. július 1-től Szalai Imrénét a pénzügyi osztály vezetőjévé nevezte ki.

Á t h e l y e z é s e k

Barabás Gabriella raktárkezelőt a központi olvasószolgálatból a 25-ös könyvtárba könyvtárkezelőnek, Buza Sándorné könyvtárost a 19-es könyvtárból a 4-es könyvtárba, Czeglédyné Gallyas Gabriella könyvtárost a 30-as könyvtárból a 13-as könyvtárba, Dobánda Attila könyvtárost a 4-es könyvtárból a 10-es könyvtárba, Góger Róbertné könyvtárost a 18-as könyvtárból a 21-es könyvtárba, György Judit könyvtárost az 5-ös könyvtárból a 34-es könyvtárba, Jákfalvyné Bozzay Katalin könyvtárkezelőt a 38-as könyvtárból a 37-es könyvtárba, Kakas Istvánné könyvtárost a 4-es könyvtárból a 34-es könyvtárba fiókvezetőnek, Katona Szidónia könyvtárkezelőt a központi olvasószolgálatból a 39-es könyvtárba, Korbulyné Marosán Ágnes könyvtárkezelőt a 25-ös könyvtárból a 38-as könyvtárba, Kovács Andrásné könyvtárost a 28-as könyvtárból a 37-es könyvtárba, Kovács Mihály gépkocsivezetőt a mozgó könyvtárból az üzemfenntartási osztályra, Liber Judit könyvtárost a 44-es könyvtárból a 11-es könyvtárba, Maris Zsolt könyvtárkezelőt a 39-es könyvtárból a központi olvasószolgálatba, Oszkó Sándorné könyvtárkezelőt a 35-ös könyvtárból a 27-es könyvtárba, Romsics Gábor könyvtárkezelőt a központi olvasószolgálatból a zenei gyűjteménybe és Szőgyi Szilvia könyvtárost a 10-es könyvtárból a 22-es könyvtárba helyezte át a főigazgató.

Ú j m u n k a t á r s a k

Baranyi Eleonora könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Barczy Ilona oktatásfelelős /személyzeti és oktatási osztály/, Borbély Mária könyvtárkezelő /6-os könyvtár/, Csabai Brigitta könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Csák Éva könyvtárkezelő /39-es könyvtár/, Csizmadi Magdolna könyvtáros /43-as könyvtár/, Dira Marianne könyvtárkezelő /4-es könyvtár/, Farkas Katalin könyvtárkezelő /28-as könyvtár/, Fazekas Borbála könyvtárkezelő /2-es könyvtár/, Flaskó János könyvtárkezelő /14-es könyvtár/, Fritz Éva könyvtáros /19-es könyvtár/, Garamvölgyi Anna könyvtárkezelő /2-es könyvtár/, Gáti Gábor studiovezető /3-as könyvtár/, Gilyán Pálné raktárkezelő /5-ös könyvtár/, Gönczi Tünde könyvtárkezelő /zenei gyűjtemény/, Hehardt József gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Horváth András műszaki szerkesztő /propaganda osztály/, Imre Katalin könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Jánosi Andrea könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Jaskó György könyvtáros /28-as könyvtár/, Jenei Anna Virág könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Kapuvári Zsuzsanna könyvtáros /6-os könyvtár/, Kelemen Anna könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Kovács Zoltán könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Lengyel Zsófia könyvtáros /48-as könyvtár/, Makki Mónika könyvtáros /1-es gyermekkönyvtár/, Malomsoki Attila könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Maródi Anikó könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Márton Rózsa könyvtáros /szociológiai osztály/, Mészáros Katalin könyvtáros /6-os könyvtár/, Molnár Edit könyvtárkezelő /12-es könyvtár/, Morvayné Horváth Zsuzsa könyvtárkezelő /38-as könyvtár/

tár/, Nagy Éva könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Németh Csaba könyvtáros /7-es könyvtár/, Pelikán Béláné raktáros /számviteli osztály/, Polgár Ágnes könyvtáros /hálózati és módszertani osztály/, Pribék Csilla könyvtárkezelő /10-es könyvtár/, Rácz Brigitta könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Sarkadi Zsuzsanna könyvtárkezelő /28-as könyvtár/, Sarlós Veronika könyvtáros /34-es könyvtár/, Séra János segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Stefik Gabriella könyvtárkezelő /28-as könyvtár/, Sugár Ildikó könyvtárkezelő /12-es könyvtár/, Szabó Krisztina könyvtáros /szerzeményezési és feldolgozó osztály/, Szanyi István betanított munkás /üzemfenntartási osztály/, Székely Andrea könyvtáros /3-as könyvtár/, Szilassy Bertalanné könyvtáros /szerzeményezési és feldolgozó osztály/, Tánczos Zsuzsa könyvtáros /21-es könyvtár/, Thürner Zoltánné könyvtáros /32-es könyvtár/, Toldy Csaba főkönyvtárvezető /36-os könyvtár/, Tóthné Kapitány Anna könyvtáros /18-as könyvtár/, Wunderlich Béláné raktárkezelő /6-os könyvtár/ és Zentainé Szabados Lenke könyvtáros /7-es könyvtár/.

K i l é p t e k

Ágoston István gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Bárczi Tamásné könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Binder Béláné raktárkezelő /5-ös könyvtár/, Exner Gabriella könyvtáros /34-es könyvtár/, Fekete György könyvtáros /2-es könyvtár/, Forgács Zsuzsa könyvtárkezelő /21-es könyvtár/, Dr. Frankl Borbála könyvtáros /37-es könyvtár/, Hámos Elemérné könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Hebhardt József gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Hetei Rózsa könyvtárkezelő /4-es könyvtár/, Horváth Beáta könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Kiss Ágnes könyvtáros /3-as könyvtár/, Kleinné Horváth Magdolna könyvtáros /2-es könyvtár/, Kónya Julia könyvtáros /központi olvasószolgálat/, Krémer Ferenc könyvtáros /6-os könyvtár/, Krizsánné Kozma Mariann könyvtáros /központi olvasószolgálat/, Manzel Györgyi könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Ménich Zoltán raktárkezelő /központi könyvraktár/, Molnár Gáspárné könyvtáros /48-as könyvtár/, Molnár László könyvtárkezelő /48-as könyvtár/, Ort Endre könyvtárkezelő /12-es könyvtár/, Péntek János gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Szabadfi Endréné könyvtárkezelő /28-as könyvtár/, Szabó Ildikó könyvtárkezelő /28-as könyvtár/, Szabóné Gáll Éva könyvtáros /34-es könyvtár/, Szmolámé Balla Mária könyvtáros /24-es könyvtár/, Szücs Mariann könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Takács Péter könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Váradiné Balasi Ildikó könyvtárkezelő /39-es könyvtár/, Varga Katalin könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/ és Vízványó Kálmán studióvezető /3-as könyvtár/.

N y u g d í j a z á s

Bartha Mihályné telefonközpont kezelő /üzemfenntartási osztály/, Illés Jánosné raktárkezelő /8-as gyermekkönyvtár/ és Szigetiné Magyar Mária könyvtáros /2-es könyvtár/ nyugdíjba vonultak.

Egészséget és jó pihenést kívánunk mindannyiuknak.

BÚCSÚSZIMFÓNIA

1981. szeptember 16-án benépesült a központi könyvtár nagy olvasóterme. Már a bejáratnál egy mini-kiállítás exponálta az ünnepség tárgyát: a képekről Szőke Tiborné főigazgatóhelyettes működésének jeles pillanatai tüntek elénk, barátságosan csipkelődő, humoros aláírásokkal. Szorgos rikkancsok sztogetták a Könyvtári Híradó különkiadását, a Könyvtári Sirató-t, mely a nyugdíjba vonuló főszerkesztő tiszteletére készült.

Komolyra fordítva a szót, a nyugállományba vonuló Szőke Tiborné búcsuztatására gyűltünk össze. Kiss Jenő főigazgató méltatta a szép, munkában és eredményekben gazdag pályáját. Szőke elvtársnő egész életét betöltötte a könyvtári hivatás, mint kiváló propagandista és előadó is ennek jegyében tevő-

kenykedett. Már kora ifjúságában is különböző kulturális területeken dolgozott, de rövidesen rátért munkás élete fő vonalára, könyvtáros lett. 1957-ben került a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárba, kerületi könyvtárvezető lett, majd a bibliográfiai osztály tudományos főmunkatársa. Évekig volt intézményünk párttitkára, majd elvégezte a Politikai Főiskolát. Ezt követően a könyvtár egyik főigazgatóhelyettese lett, ebben a minőségében a hálózati és módszertani, a propaganda és a bibliográfiai osztályok munkájáért volt felelős, s gondjai csak szaporodtak, amikor - nem utolsósorban az ő személyes ösztönzésére - beindult a bibliobuszos kölcsönzési rendszer is.

Szigoru, de emberséges vezető volt, sok-

oldalú, nehéz feladatait rendkívüli szakmai és politikai igényességgel látta el. Munkáját számos kitüntetés, közöttük a kiváló népművelői cím ismerte el, ezekhez méltán csatlakozott a Munka érdemrend ezüst fokozata, melyet az ünnepségen dr. Vajna Gábor, a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztályának helyettes vezetője adott át meleg szavakkal.

Köszöntötték Szőke Verát a pártszervezet és a tömegszervezetek képviselői, átadták ajándékaikat éppugy, mint a volt munkatársak. Ezzel a búcsúztatás hivatalos szakasza le is zárult, Verát a nyárutó szép virágaival halmozták el a központi könyvtár és a hálózat összesereglett jelenlegi és már nyugdíjban levő munkatársai.

Ezután kezdetét vette a hagyományos népünnepély, az ilyenkor szokásos "házi süte-tű" kabaré. Megverseltük, megénekeltük Szőke Vera érdemeit, nehéz párbajainkat a mun-

ka arénájában. A távolmaradottak a műsor-nak ha nem is a hangulatáról, de a szövegéről értesülhetnek a Könyvtári Siratóból /sajnos hiányzik belőle Mikó Zoltán később elkészült pompás Odisszea-paródiája; / Et-tünk-ittünk, jól mulattunk, s a végén még a 25 éves törzsgárda tagságára készült csokitorta szétosztását is "kisirtuk" Verától.

Az örökzöld közhelyek, ha meg is mosolyog-juk őket - aranyigazságok. Ezért merem leir-ni, hogy a körünkben töltött munkás évek ut-tán Vera csak nyugdíjba megy, de nem búcsu-zunk tőle, a szigoru, de igazságos főnök he-lyett megmarad a régi jóbarát.

Mi, a Könyvtári Híradó munkatársai külön is szeretettel veszünk búcsut tőle, megkö-szönve hajthatatlan energiáit, fáradozásait, mellyel lapunk periodikus megjelenését min-den nehézség közepette biztosította.

Jó egészséget, vidám, szép napokat kívá-nunk, Veruska!

S z ü l e t é s

Bánfalvi Péternének /számviteli osztály/ Timea nevű kislánya, Cserép Katalinnak /25-ös könyvtár/ Veronika nevű kislánya, Dr. Dömötörné Petri Ágnesnek /21-es könyvtár/ Ágnes ne-vű kislánya, Harangozóné Biró Beátának /46-os könyvtár/ Olivér nevű kislánya, Hargittay Emilnének /6-os könyvtár/ János nevű kislánya, Horváth Andráséknak /propaganda osztály/ János nevű kislánya, Lángos Gyulánének /propaganda osztály/ Tamás nevű kislánya és Sarkar Maloy Ranjannének /6-os könyvtár/ Rita nevű kislánya született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk.

H a l á l o z á s

Berkovits Mária könyvtári raktárkezelő /központi könyvraktár/ 1981. szeptember 9-én és Kecskeméti Károlyné kiségitő /üzemfenntartási osztály/ 1981. június 29-én elhunyt. Emléküket megőrizzük.

